

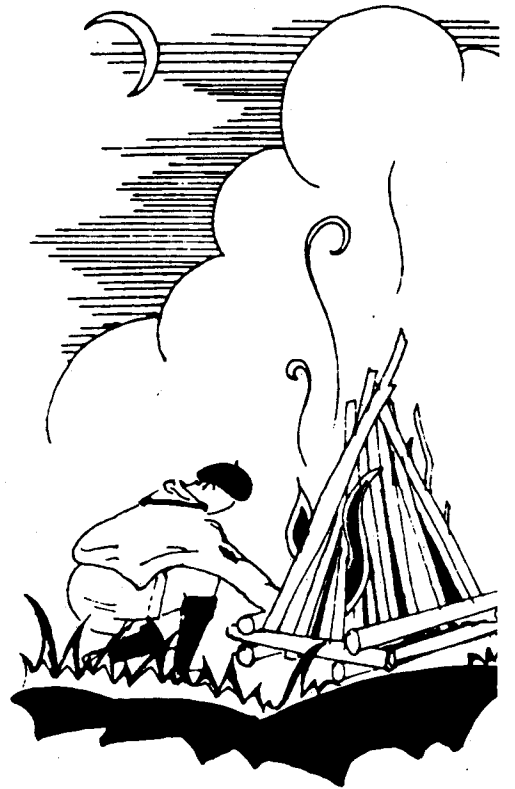

ПЛАСТ
Організація Української Молоді

О Вогонь Орлиної Ради

1963

26

СКОВ!

ГОТУЙСЬ!

В О Г О Н Ь

О Р Л И Н О Ї Р А Д И

Ч.: 26

1963

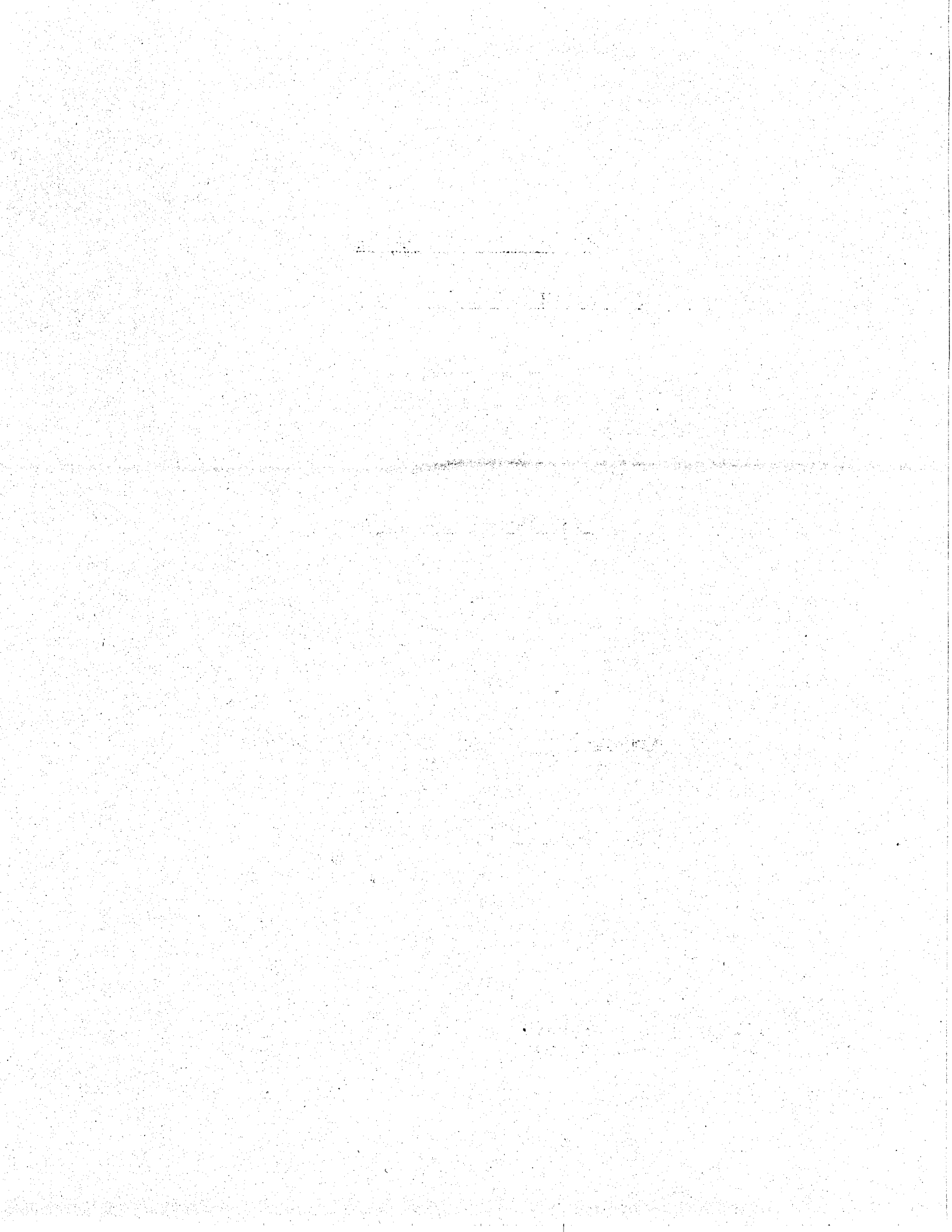
КРУГ БРАТЧИКІВ І СЕСТРИЧОК

Редакція: Пл. сен. Надя Кулинич
101 St. Marks Place
New York, 9, N.Y.

Адміністрація: Пл. сен. Леся Юзенів
273 E. 3rd St.
New York 3, N.Y.

=====
"ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ" - Журнал Виховників /-ць/ Пластового Новацтва.
Виходить неперіодично, на правах рукопису. Відбито офсетом 350
примірників.

Dupl. in U.S.A.

Сірий Орел Орест

Р О З П Л Я Н У В А Н Н Я   Т А Б О Р О В И Х   З А Н Я Т Ь

Коли комендант новацького табору починає складати таборовий виховний план, то перед ним виринає питання: як розкласти заняття на поодинокі таборові дні так, щоб програма була задовільна /всє-охоплююча/ та щоб проходила справно й успішно? Задовільне розплянування занять вимагає таборового досвіду й від нього, в свою чергу у великій мірі залежить успішність табору. Мусимо усвідомити собі передусім, скільки часу маємо до розпорядимости, а тоді вже треба думати, як і чим той час заповнити. Задовільний порядок дня в таборі може бути такий:

- 7:00 - вставання, прорух, порядкування, миття, вбирання
- 8:00 - молитва, підняття прапорів, наказ
- 8:30 - снідання
- 9:15 - заняття
- 11:15 - купіль
- 11:45 - підготовка до обіду /вмитися й перебраться/
- 12:00 - обід, пообідня тиша
- 2:30 - заняття
- 3:30 - купіль
- 4:15 - підготовка до підвечірку
- 4:30 - підвечірок
- 5:00 - заняття
- 6:30 - підготовка до вечері
- 6:45 - вечеря
- 7:30 - індивідуальні заняття або вогник
- 8:00 - підготовка до молитви /вбрати однострої/
- 8:15 - опущення прапорів, молитва
- 8:30 - підготовка до сну
- 9:00 - нічна тиша.

Коли поглянемо на цей порядок дня, побачимо, що на програмі заняття маємо призначений час тричі кожного дня: 9:15 - 11:15, 2:30 - 3:30 і 5:00 - 6:30. Коли наш табір запланований на 4 тижні, тоді цей час можемо заповнити ось так:

I. ТИЖДЕНЬ.		9:15 - 11:15	2:30 - 3:30	5:00 - 6:30
Неділя	Богослуження, індивідуальні заняття	Формальності, розміщення	Гри роями, по вечері вогник - відкриття	Ройові сходини
Понеділок	Лікарський перегляд, ройові справи	Писання листів додому 1/2 год., потім розповідь для цілого табору	Сходини роїв	Майстрування
Вівторок	Ланки вмілостей	Південна прогулянка	Спів і танки для цілого табору	Історичні гри, по вечері вогник, вибір назви
Середа	Ланки вмілостей			
Четвер	Сходини роїв			

П'ятниця	9:15 - 11:15 Історичні гри	2:30 - 3:30 Ланки вмілостей	5:00 - 3:30 Купіль у гарячій воді 1/2 год., потім дозвілля Індивідуальні заняття
Субота	Новацькі змагання цілим табором	Дозвілля	
II. ТИЖДЕНЬ			
Неділя	Богослуження індивідуальні заняття	Дозвілля	Історичні гри
Понеділок	Історичні гри	Писання листів додому 1/2 год., потім ройові сходини	Гри цілим табором 1/2 год., потім ланки вмілостей
Вівторок	Ройові сходини	Самодіяльна гра для цілого табору	Ланки вмілостей
Середа	Ройові сходини	Історичні гри -	південні прогульки
Четвер	Історичні гри - змагання	Розповідь для цілого табору	Ланки вмілостей
П'ятниця	Історичні гри	Ройові сходини	Купіль у гарячій воді 1/2 год., потім дозвілля Індивідуальні заняття
Субота	Майстрування 1 год., потім ланки вмілостей	Дозвілля	
III. ТИЖДЕНЬ			
Неділя	Богослуження, індивідуальні заняття	Дозвілля	Ройові сходини, по вечері історичні гри - вогники
Понеділок	Спів і танки цілим табором 1 год., потім ланки вмілостей	Писання листів додому, до "Готуйсь" і привітів до других таборів 1/2 год., потім ройові сходини	Гри цілим табором 1/2 год., потім ланки вмілостей
Вівторок	Ройові сходини	Самодіяльна гра для цілого табору	Ланки вмілостей
Середа	Історичні гри - змагання	Ройові сходини	Розповідь для цілого табору, потім індивідуальні заняття
Четвер	Ланки вмілостей	Ройові сходини	Майстрування
П'ятниця	Цілоденна прогулянка	-----	Дозвілля 1/2 год., потім купіль у гарячій воді Індивідуальні заняття
Субота	Ланки вмілостей	Дозвілля	
IV. ТИЖДЕНЬ			
Понеділок	Спів і танки цілим табором 1 год., потім ланки вмілостей	Писання листів додому 1/2 год., потім ройові сходини	Гри цілим табором 1/2 год., потім ланки вмілостей, по вечері історичні гри - вогники
Вівторок	Сходини роїв	Південна прогулянка	-----

	9:15 - 11:15	2:30 - 3:30	5:00 - 6:30
Середа	Самодіяльна гра для цілого табору 1 год., потім ланки вмілостей /перевірка/	Ройові сходини	Розповідь для ці- лого табору, потім дозвілля
Четвер	Нов. змагання /складання проб/	Ройові сходини	Вогник - надання вмілостей
П'ятниця	Майстрування, роз- дання найдених речей і т.д.	Ройові сходини	Купіль у гарячій воді 1/2 год., потім дозвілля, вогник - закриття
Субота	Пакування, порядкування, закриття табору		

Цей плян передбачує 18 ройових сходин, 10 занять ігрових комплексів /історичні гри/, 15 занять ланок вмілостей. Треба заздалегідь перед табором подбати, щоб ті, що будуть переводити відповідні заняття, приготували собі відповідну кількість добрих програмок. До поданого пляну можна, в міру спроможностей, додати більше вогників, які будуть відбуватися в передбаченому часі по вечері, і можуть бути для всього табору, згл. для поодиноких роїв чи гнізд.

24.II.1963

Сестричка Аня

І Д У Т Ь   Т А Б О Р И

КІЛЬКА ДУМОК І ПОРАД ДЛЯ ПІДГОТОВИ Й ПЕРЕВЕДЕННЯ НОВАЦЬКИХ ТАБОРІВ

ВИРЯД: У перших наших розмовах з батьками про новацькі табори ми повинні згадати про особистий виряд новачки чи новака. Не тому, щоб ще більше лякати батьків новими закупками, чи якимись надзвичайними вимогами, але тому, щоб дати можливість мамі чи комусь з родини як слід дітям підготувати виряд. Перш за все в порозумінні з комендантом чи бунчужним табору усталимо, який виряд повинні новачки зі собою привезти. Основний виряд буде завжди той сам, але можуть бути деякі дрібні його зміни. Конечно треба дати список предметів батькам, які перший раз посилають дитину до табору.

Цього року звернім увагу, щоб усі речі були позначені іменем і прізвиськом новачка /-чки/. Треба піти на руку батькам і дати кілька вказівок. Значення речей може теж бути дуже добрим практичним заняттям для новацтва перед сходинами. Як можна навчити? Дуже легко значити на т. зв. "медичному плястрі": потяти його на маленькі куски й приліпити до речей, а написи зробити хемічним олівцем, або чорнилом. Другий спосіб: зробити напис на шматочках полотна, білої тасьми чи чогось подібного. Представництва фірми "Зінгер" /машини до шиття/ вибивають прізвиська на тасьмі, яку потім можна пришити до речей. Можна теж нашити монограми з двох ініція-

лів /саме ім'я не вистарчає, бо може бути кілька таких самих в одному таборі/.

Досі в нас практикувалося так, що просили батьків вложити список речей до валізки, але це не допомагає "загубленим речам" під час таборування. Деякі виховники розв'язували цю справу в той спосіб, що давали кожному новакові число й тим числом значили всі речі новака. Така система забирає багато часу під час розтаборення й є непрактична тим, що це треба робити кожного року. Коли б батьки пішли нам на руку, то новацтво мало б позначені всі свої речі на все новакування.

Всі дрібні речі повинні бути вложені в мішочки /ще одне заняття на сходинах/ - приладдя до шиття, приладдя до чищення черевиків, приладдя до миття, чи інші дрібні речі, що модуть погубитися й спричиняють новакам сталий непорядок у валізках, кімнатах і т.д. Якщо нема часу на шиття полотняних мішочків, пластиків можуть заступити цілком добре /але мусять бути такі малі, щоб дитина не могла вбирати їх на голову/.

Практика виказала, що дуже доцільно було б мати маленькі наплечники для новацтва в таборі на прогулянки. Коли йдемо з дітьми на південну прогулянку, то все щось дитина за собою тягне, а такий маленький наплечник був би ідеальною розв'язкою.

ТИША: У таборі одною з великих турбот проводу є вдержати нічну тишу. Найкраща розв'язка була б у моту, якби сестричка була зі своїм роєм і рівночасно з ним лягала спати. Досі практиковане збирання сестричок на підсумки дня й пляни на наступний день порушують нічний спокій. Нічну тишу треба зберегти першої ночі. Діти мусять знати й розуміти, що час гри скінчився й мусить бути відпочинок. Коли так зачнемо табір, не будемо мати клопоту.

Є ще одна розв'язка цієї справи, а саме, щоб вишколені сестрички чи братчики мали своїх "помічників", - що так скажу, - які були б в сталому контакті з дітьми, а рівночасно привчалися виховної праці. Це був би дуже корисний плян, якщо б його можна перевести в життя, а все те можна зробити при добрій волі. Напевно знайдеться багато таких, що будуть зацікавлені новацькою працею і схочуть її почати з табору, а ще за "слабенькі в них крила", щоб можна братися самостійно за це діло. Даймо їм нагоду!

Сходини Булави - річ конечна для підсумків дня, обговорення проблем, плянів і т. д. Звичайно відбуваються вони після вечірньої тиші, коли новацтво повинно спати, - й тягнуться до пізньої ночі. Це, на мою думку, треба зліквідувати з таких причин: щоб табір був успішний, виховники мусять мати стільки відпочинку, щоб мати досить енергії до своєї праці. Коли сплять з дітьми, виходять і приходять, діти будяться зо сну, а це псує нічну тишу, а вже звечора новачки чекають, коли то сестричка забереться. Такі сходини треба відбувати або на пообідній тиші, або тоді, як табір має групове заняття, чи в якусь іншу пору дня, коли можна ті справи полагодити. Якщо в таборі були б т. зв. "помічники", то ця справа не була б проблемою. Наші виховники мусять зрозуміти, що коли вони зголошують свою участь у таборі, то тим самим беруть на себе повну відповідальність і що їх найбільший обов'язок - то журба про діти. Правда, і виховники мусять мати в тому якесь особисте задоволення й приємності. Чи може бути більше задоволення для доброго виховника, як успіх у його праці з дітьми? Але якщо це замало, то я є за те, щоб сестрички чи братчики мали свій вогник час-до-часу,

принаймні 2 - 3 год. вільного часу на день для себе, щоб можна подумати над своїми сходами, плянами, полагодити особисті речі і т. д. Це вже комендант мусить брати до уваги в розкладі програми дня й роздачі додаткових обов'язків для своїх виховників.

Раз на все мусимо зліквідувати ходження чи їдженя сестричок і братчиків до недалеких крамниць, містечок тощо! Три чи чотири тижні не є так важко пережити без відвідування крамниць і накуповування всяких лакоминок. Коли вступаємо в кадри виховників, то напевно в кожного з нас знайдеться стільки сильної волі й розуміння цієї справи, щоб забути про поїздки.

Пригадався мені в цій хвилині один вогник сестричок і "печення бараболі". Кожна по черзі оповідала свої спостереження, проблеми, сміховинки і т. д. Вони так хотіли багато сказати, такі були повні вражень, переживань і порад, що важко описати!

Дуже важливим є гармонійне життя коменданта з усіма виховниками. У таборі нема місця на непорозуміння, образи, критику і т.д. Не лише в таборі, але взагалі не повинні вони бути між пластунами.

З Пластприятом і Таборовими Комісіями треба конечно налагодити й обмежити відвідини батьків до одної неділі. Це поставити як передумову ще перед прийняттям дитини до табору. Найбільше боліче є те, що батьки-пластуни не хочуть цього розуміти та вважають, що як вони є пластунами, їх не обов'язують вимоги, ставлені до всіх батьків. Приїзять до табору, щоб побачити свою дитину. Цікаво, чи колись вони застановляються хоч трошки, який вплив має це на їх власну дитину, на інших дітей, та в яке положення вони ставлять коменданта й виховників?

ЗМІНИ ПРОВІДУ: Уникаймо змін комендантів упродовж табору, якщо це взагалі можливе, бо при кожній зміні переривається гармонійно вже заведене таборове життя. А якщо вже заходить konieczність зміни, уникаймо прощання й передавання табору. Думаю, що особисті амбіції не будуть тим вражені, а на дітей не буде негативного впливу. На другий день у наказі можна згадати, що ця комендантка мусіла виїхати, а тепер буде інша.

КАРИ: Десь-колись-хтось приніс до новацтва річ, яка не повинна мати місця навіть в юнацтві, а саме кара під щоглю. Поставлять дитину під щоглу й там воно відбуває фізичну кару. Щогла й прапор у таборі повинні бути місцем пошани, та, взагалі, фізичні кари в новацтві не повинні мати місце ні оправдання.

КООРДИНАЦІЇ: Завважається теж, що нема гармонійности поміж новацькими таборами в різних осередках. Візьмім такий приклад, як новацька пісня. В одному таборі ще співають "Ми ростем, ми надія народу", бо так сестричка гніздова чи кошова їм казала. Чи зміни згідно з правильниками й інструкціями крайових референтів деяких осередків не обов'язують?

ПРОРУХ: Багато вже писалось і говорилося на різних курсах і відправах виховників про фізичні властивості новацького віку. А ще подекуди переводять сестрички в новацьких таборах прорух, що його принесли зі собою з юнацтва. Це свідчить лише про одне, що ті сестрички на вишколі ніколи не були, не дістали всіх вказівок, а робили з доброї волі те, що знали, й пам'ятали зі свого власного пластування. Це ще лише підтверджує переконання, що вишкіл вихов-

ників і довша солідна як виховна, так і організаційна підготовка табору є конечна.

Подаю Вам, Сестрички й Братчики, ці думки для роздумання, а рівночасно кличу Вас до спільного ДОБРОГО таборування!

пл. сен. Іроїда Винницька, Крайова Референтка УПН-ок на Канаду

ВИХОВНА ПРОГРАМА НОВАЦЬКИХ ТАБОРІВ

Матеріали до дискусії.

ВСТУП.

Виховна програма новацьких таборів перейшла у нас не абияку еволюцію. І так переводили ми табори за історичними добами /княжа, козацька/, за ключем підготовки до проб, були спроби впровадження циклів народних казок та за річним гаслом праці.

Минулого року перевели ми в цілому краю експеримент складання програми таборів новачок на підставі новацьких вмілостей та з використанням річного гасла. Всі табори в Канаді в більшій чи меншій мірі цей плян реалізували і всі прислали позитивні коментарі.

ЦІЛЬ ГУТІРКИ.

Ціллю нашої гутірки є подати вам наші думки на можливості створення сталої форми таборової програми за ключем новацьких вмілостей.

ЯК МАЄ ВИГЛЯДАТИ ТАБІР ЗГІДНО З ПРОПОНОВАНОЮ СИСТЕМОЮ?

В центрі уваги є вмілості; вони надають назви таборовим роєм, вони становлять зміст роєвих сходин, а здобуття відзначки вмілості стає ціллю таборування кожного новака й новачки. Практично вмілості заповняють ранні таборові заняття. Поплудневі заняття – це теренові, спортові та історичні гри, спів, майстрування і т. д. Вечірні години призначені на вогники.

Однак вмілості не задовольняють усіх таборових потреб. І тут дуже корисним, – в минулорічній таборовій практиці, – показалося річне гасло праці. З річним гаслом в'яжемо зовнішню назву табору, як назву, таборові прикраси, таборову відзначку і т. д. Річне гасло служить темою для вечірніх вогників. Коли практично, то можна використати гасло для майстрування і таборових змагань, міжроєвих чи індивідуальних.

Відносно вмілостей, то беремо до уваги вмілості, які особливо добре надаються до групового, в протилежності до індивідуального, переведення та використовують перебування новаків у природі; це теж вмілості, де зацікавлення є загальне, як наприклад атлет чи кожум'яка в протиставленні до філятеліста чи малярки.

Такі вмілості, тобто групові, можемо поділити на три категорії, залежно від трудности їх вимог. Для новачок, - найстарших у віці від 9 до 11 років - особливо придатні такі вмілості: "мандрівничка", "картографка", "сигналістка". Для середуших, у віці від 8 до 9 років, "лісова мавка", "зелярка" і "стрілець". Для найменших від 7 до 8 років, "грайжучок", "очайдушок" і "маримушок". Подібно можна поділити вмілості для новаків /хлопців/.

Таборовиків ділимо на рої за віком. Кожний рій підготовляється до одної вмілості. Назва рою це назва вмілості, до якої рій готується; і тавк: є рій "мандрівнички", рій "лісові мавки", "кожум'яки" і т. д. У великих таборах, де є більше, як один рій, що готується до тої самої вмілості, можна розрізнити назви як наприклад: "лісові мавки" й "мавки".

В програмі кожного дня буде призначено дві години /вранці/ на розві заняття. В двотижневім таборі це приблизно 20 годин - десять сходин. Стільки й потрібно для солідної підготовки й переведення одної вмілості. В чотиротижневих таборах беремо для кожної вікової групи дві вмілості, а в тритижневих таборах беремо одну тяжчу, як "лісова мавка", а одну легшу, як "стрілець".

Сходини для підготовки вмілостей будовані за тим самим принципом, що й розві сходини в часі року, лиш децо обширніше, бо відбуваються вони в природі; використовуємо цей факт при грах та при майструванні /уживаємо матеріялу з довкілля, як кору, камінь, листя і т. п./. Одначе, як в домівці, сходини мають провідну тему, з нею зв'язані розповіді, пісні, гри, майстрування та розвій церемоніял. І до них так само або й солодніше треба братчикові чи сестричці підготувитися.

ЧОМУ ПРОГРАМА ТАБОРІВ НА БАЗІ ВМІЛОСТЕЙ?

Коли семилітня дитина вступає до новацтва, уявляємо собі, що по чотирьох роках новакування вона повинна осягнути три новацькі проби і максіуми іспитів вмілостей.

На нашу думку, найпекучішою проблемою в новацтві під сучасну пору є неустабілізованість і брак систематичности, тяглости в праці з новачками. Хоча маємо проби і вмілості, яких вимоги можуть вповні виконати діяльність з новачками і дати нам добре виробленого новачка, ми їх переводимо доривочно і без належного зрозуміння і застосовання пластової методи. Щоб зарадити цьому станові, мусимо вплести в річний плян праці наші виховні засоби: проби і вмілості. До диспозиції маємо:

1. Щотижневі сходини роїв в домівках підчас року.
2. Новацькі виховні табори.

Сходини й табори мусять бути пляновані так, щоб вони себе взаємно доповняли.

Відносно розвіх сходин колективне становище заняла "Конференція Пластового Активу в 1960 році в Іст Четгем. В ній сказано: "Праця новацтва повинна бути ведена систематично на основі вимог до проб, а складання проб розложено рівномірно на цілий час новацького пластування". І так цілорічний плян розвіх сходин повинен вести до здобуття відповідного новацького ступеня. Переводити проби на таборі вповні розбіжне з поданим ствердженням.

Введення вмілостей як базу програми таборів дає можливість ужити до повноти другу головну групу засобів пластової методи. Ці вмілості є вже обдумані як нами, так і всіма іншими скавтовими організаціями, частинно розпрацьованими і в більшості випробувані практично. Вони доповняють проби. Дальшим позитивом цього підходу є те, що новак має ціль в таборуванні і змагає до неї підчас цілого табору; це є відзначка вмілості. Без сумніву засіб конкретної цілі в розумінні новака є конечним для успішної виховної дії з дітьми. Цей засіб можна було теж ужити в програмі базованій на пробах, але трудно вжити в інших випадках, як наприклад в історичних добах, народних казках, тощо.

Однак чи не найважливіше є те, що програма на основі вмілостей дає можливість усистематизувати підготову й переведення таборів. Тому що існуючі вмілості можна поділити на вікові групи, є можливим таборувати рік за роком майже з ідентичною програмою ранішніх занять, без того, щоб поодинокі новаци повторяли ті самі заняття. Натомість уживання річного гасла праці дає потрібну різноманітність в зовнішній формі табору, таборових прикрасах, спільних заняттях, вогниках, і т. д.

Ми свідомо акцентуємо можливість сталих форм таборів. Для таких сталих форм таборів, коли вони будуть основані на вмілостях, треба видати деталічний таборовий посібник вже в недалекій будучині. Маючи такий посібник, зможемо з далеко більшим успіхом ангажувати молодих або менше досвідчених сестричок і братчиків. Видання такого посібника вважаємо за пекучу потребу тепер. Такий посібник допоможе нам перетривати теперішній критичний час, час браку виховників з відповідними власними переживаннями, виховною практикою, теоретичним знанням та фантазією.

КОМЕНТАР

Думки в статті Сестрички Іроїди дуже цікаві. Зокрема пропонуваній нею зміст програми новацького табору підходить до малих таборів, де Провід Табору знає добре всіх дітей і знає, що з ними впродовж року ведеться систематична й програмова праця. Куди важче перевести проект авторки в більших, окружних таборах. Там ми бачимо багато дітей, які нероз "новакують" у своїх роях по кілька років, але не мають нагоди скласти новацької проби. Коли б вони не мали нагоди підвищити свій новацький ступінь у таборі, то не досягнули б його ніколи. Одною з вимог до III-ої новацької проби є відбуття табору, отже вважаємо, що та проба може бути лише в таборі. Є пропозиція, щоб подібну вимогу покласти вже до II-ої новацької проби.

Треба нам також тямити, що однородна, монотонна програма викликає багато менше зацікавлення в дітей, як різнорозна програма. Призначити дитині вмілість напр. вишивкарки й заставити її три тижні вишивати, зокрема, коли вона того не любить, - це було б для неї деже скучне. Відомо, що чим різнородніша програма для дітей новацького віку, тим кращі вона дає висліди. Тому вважаємо, що програма новацького табору повинна бути якнайбільше всеобіймаюча й повинна включати проби, вмілості й історичні гри. А вже ніяк не можемо погодитися з твердженням, що вмілості новацим треба призначити згори, бо це розминається зовсім з ціллю новацьких вмілостей як виховного

засобу. Вмілості в нас подумані як засіб, що має побудити розвиток індивідуальних заінтересувань і здібностей дитини, а тому підставовим принципом у переводженні новацьких вмілостей мусить бути добровільний вибір дитиною даної вмілості на основі індивідуальних, особистих заінтересувань.

Редакція

ПЕРЕСИЛАННЯ ПРИВІТІВ З ТАБОРУ ДО ТАБОРУ

Гарний і приємний звичай пересилати привіти з табору. Всі наші пластуни про це знають і кілька днів після початку табору всі таборовики пишуть привіти з табору до своєї рідні та друзів. Деякі новацькі табори почали практикувати пересилання привітів до інших таборів, що відбуваються в той сам час. Коменданти та виховники на таборі повинні подбати про пересилку привітів до інших таборів.

Пересилання привітів повинно бути відоме новакам. Новаки повинні подбати про підписи на привіті 10 до 20 новаків. На це можна взяти велику картку паперу, добрий маляр-новак повинен щось на тій картці намалювати, чи нарисувати / добре б було щось з даного табору: шатра чи будинки, чи щось інше/. Крім побажань можна висилати іншим таборам предмети, які новаки самі зробили. Ці предмети /малі речі/ будуть рівночасно привітом і пам'яткою. Це можуть бути ляльки з табору новачок, вироби з дерева, шишок, жолуддя з табору новаків.

Редакція

Пл. сен. д-р Орест Гаврилюк

ХАРЧУВАННЯ В ПЛАСТОВИХ ТАБОРАХ

Хоч маємо розбудовану досить велику сітку пластових таборів, ведених досвідченими пластовими виховниками, з доброю виховною програмою, проте питанню харчування в таборах не присвячується такої уваги, на яку воно заслуговує. Більшість інтендантів і начальників кухонь виходять з założення, що "на Соколі ми їли риж, кулешу, часом вівсяні платки й все було добре". Лише одиниці здають собі справу з осягів пороблених у ділянці харчування дітей і молоді за останніх кількадесят років. Розподіл страв у таборах найчастіше складається на підставі практичних міркувань "які харчі можна найдешевше й найлегше дістати", а не під кутом зору максимальної користі з харчевих складників для дитвори, що росте й розвивається.

Отже, треба нам детально зацікавитися з вимогами модерного харчування дитини. Назагал, батьки більше цікавляться виживанням немовлят і дітей у молодшому віці. У досліді, багато дітей у віці таборування страждають від нестачі вітаміни Д, вапняка, протеїнів і вітаміну з групи В.

Без вітаміни Д здатність організму використовувати подані в їжі складники, вапняк і фосфор /конечні для розвитку кістки/, буває в різних дітей дуже різною, а в деяких лише мінімальна. Доза від 300 до 400 одиниць вітаміни Д кожного дня піднесе здатність організму засвоювати вапняк і фосфор до належного рівня. За винятком вітаміни Д і не беручи до уваги недужих дітей, немає жодної окремої потреби додавати дітям щоденно вітаміни, якщо їх харчування достатнє. Часто батьки купують в аптеці вітаміни і дають їх щоденно своїм дітям. Оцінюють, що в кожній іншій ділянці не марнується непотрібно стільки грошей, ніж на вітаміни, які не є потрібні. Ці самі гроші видані на молоко спричинилися б до кращого харчування й принесли б багато кращої користі.

Найчастіше нестачею дітям і молоді вапняка, бо інші конечні складники назагал бувають у тих їжах, що їх споживає середня дитина. Молоко й молочні продукти є найкращим джерелом вапняка /кальцію/. Проте не слід думати про молоко як єдине джерело вапняка, бо воно постачає теж зокрема протеїни, як також деякі інші конечні складники. В періоді, коли запотребування організму на вапняк зменшується, запотребування на протеїни зростає. Тому є вказаним давати $1/2$ до $3/4$ кварта молока денно дітям приблизно до 10 років, а пізніше, в часі т. зв. "швидкого росту" /10 -14 років/ 1 кварту або й більше молока денно.

Нестачу протеїнів зустрічається багато частіше, ніж більшість з нас гадає. Ріст і збільшення ваги дитини не є задовільним показником задоволення потреб організму на протеїни. Без додачі молока до харчування, назагал, не можна заспокоїти запотребування дитини на протеїни. Одна кварта /літра/ молока денно задовольняє запотребування дитини на протеїни в новонародженому віці, а половину запотребування в юнацькому віці. Показником рівня протеїнів в організмі, устійненим дослідними лабораторіями є кількість креатиніни, виділена в сечі. Видалення креатиніни є прямо пропорційне до ваги м'язів у тілі. Коли діти споживають достатню кількість протеїни, видалення креатиніни є в кількостях, які відповідають устійненим нормам. Устійнено, що більшість дітей, які не мають добре контролюваного харчування, видаляють кількість креатиніни далеко нижче норми, а це значить, що їм нестачею протеїнів. Коли ж почати давати їм протеїни в задовільній кількості, видалення креатиніни швидко зростає до нормального рівня. Факти показують, що харчування є важливим фактором у захворюваннях на т. зв. ревматичне запалення суглобів. Досліді не виказали в таких випадках браку якогось одного складника в їжі. Проте харчування цих дітей показує браки кількох важливих складників. Майже у всіх випадках кількість протеїнів у їжі цих дітей буває низькою.

М'ясо, зокрема вепрове, як також печінка, нирки і яйця є добрим джерелом вітамінів з групи В. Дитина, яка споживає задовільну кількість молока, дістає в більшості випадків досить вітаміни В2,

щоб заспокоїти потреби організму. Ото ж, коли дитина дістає досить протеїнів з молоком, м'ясом і яйцями, потреби організму на вітаміни групи Б є заспокоєні.

Деякі діти дістають додаткові вітаміни групи Б для поправки апетиту. Лікарі чують сливе чи не щоденно нарікання на брак апетиту в дітей. Правильною розв'язкою проблеми звичайно буває покращання оточення й засвоєння добрих звичок при їдженні, а не додача вітамінів Б.

Проблеми з достаточним відживленням часто виникають з того, що дитина замінює потрібні складники харчування цурком у формі цукорків, чоколяди, содової води і т. д. Замінення цукорків і содової води на молоко причинилося б до покращання загального стану харчування. Жахливий звичай продажу в таборах солодошів і содової води в цілі добуття фондів, підриває лише здоров'я таборовиків і повинен бути зліквідований.

Поданий нижче плян харчування є задовільний для пересічних таборовиків у новацьких і юнацьких таборах /хлопців і дівчат/. Деякі незначні відхилення можливі, зокрема на рекомендацію таборового лікаря.

Такі харчі слід споживати КОЖНОГО ДНЯ /кількість на одного таборовика/:

- 1 кварта молока,
- 1 або 2 яйця,
- 1 порція м'яса /може бути печінка, або риба замість м'яса/,
- 2 роди ярини,
- 1 помаранча, або яблуко, або помідор,
- овочі іншого роду /в додатку до повищого/,
- 400 одиниць вітаміни Д. Вітаміна Д буває часто вже в молоці.

Інші складники, як хліб, "сіріяль" і бараболю можна додавати для заспокоєння апетиту й удержання ваги, але в кожному разі вони не повинні заміняти нічого з поданої листи. Не слід давати "сіріяль" частіше, ніж один раз денно. Слід заохочувати таборовиків споживати побільше овочів і ярини. Найкраще давати якнайбільше різних родів овочів і ярини, щоб діти не привикли лише до чогось одного.

Ярина: Група I: Салата, шпінак, помідори, селери, каляфйори, зелена фасолька, шпараги, капуста.

Група II: Горх, морква, бураки, бруква, цибуля.

Обидва роди ярини, що є вимагані денно, можна ивбрати з групи I, але не брати більше, ніж один рід денно з групи II.

Бараболя, сушена фалося й кукурудза не задовольняють вимоги на 2 роди ярини. Їх можна додати, але не в заміну за одну з вимаганих родів.

Поза сніданком, обідом і вечерею таборовики не повинні їсти нічого за виїмком овочів і молока.

Якщо дається мармоляду, цукорки, торт, чи тістечка, то слід їх давати на десерт по обіді чи вечері. Назагал краще давати більше поживні десерти.

ПРОЄКТОВАНЕ МЕНЮ:

Снідання:

Овочі /сирі або варені/,
 1 або 2 яйця,
 "Сіріяль" або кашка з молоком і цукром,
 1 склянка молока.

Обід

М'ясо /або печінка, або риба/,
 1 бараболя середньої величини, варена або печена,
 помащена ярина,
 салата або селери, чи інша свіжа городина,
 1 кусок хліба з маслом,
 будиць, або морожене, згл. овочі,
 1 склянка молока.

Вечеря

Яйце або свіжий сир, або печінка, згл. м'ясо,
 бараболя, або риж, або макарон /кляски/, або молочна зупа,
 помащена ярина, або яринова зупа,
 1 кусок хліба з маслом,
 овочі /сирі або варені/.

На підвечірок слід подати склянку молока, як також безпосередньо перед сном, або дати дві склянки при обіді й вечері.

Якщо діти дістають затвердження, давати побільше ярини й овочів, зокрема зеленої фасольки, шпінату, свіжої капусти, шпарагів, каляфйорів, сушених сливок /можуть бути в компоті/, ананасів, фіг, дактилів і родзирків. Давати менше бараболі, "сіріяль", каші, хліба й будиць. Давати більше сирих речей, як помаранчі, "грейпфрути", яблука, слата, помідори й солодка капуста.

Сестричка Аня

НОВАЦЬКИЙ ВОГНИК У ТЕОРІЇ ТА У ПРАКТИЦІ

Здається мені, що всі знаємо, що таке новацький вогник і як його переводити, але чомусь у практиці він нам здебільша так не виходить, як хотіли б ми його бачити. Новацький вогник – це свята подія в житті новацтва, але теж і рід занять з новаками, який повинен мати також свою мету й тему. Повинен він теж бути й великим виховним засобом, де новацтво при допомозі настроєвих переживань чогось вчиться, радіє й слухає. Чи можна уявити собі кращу атмосферу оповідання казки чи розповіді, як при допомозі вогника серед затишної природи? Настрій є вже готовий і не треба його викликати, тільки перевести те, що ми заплянували. Найкраще, коли ціла програма новацького вогника пов'язана з темою. Може вона бути й різнородна, але тоді точки програми повинні мати новацький стиль. Тут хотіла б я поділитися враженнями з одного новаць-

кого вогника. Не маю наміру когось критикувати, але просто легше буде мені пояснити конкретним прикладом чого нам треба вистерігатися.

Описую вогник у новацькому таборі. Тему вогника важко було мені збагнути, але здогадуюсь, що то був попис поодиноких гнізд. Тема була різnorodна. Вогник відкрито традиційною формою і якоюсь новацькою піснею /не пригадую собі точно, якою/. Пам'ятаю, що були деякі труднощі з підпаленням вогника; ще не докінчили його будувати, як уже прийшли всі на вогник. Цього останнього таки не повинно бути. Що-як-що, але збудувати вогник у таборі вчас є таки дуже можливе. Другою точкою була гутірка, а радше розповідь братчика. Він розповідав навіть гарно й цікаво. Діти заслухались. Вогник своїм полум'ям освічував їх личка, а вгорі світив ясно місяць. Одним словом, природа сприяла. Але наш братчик, хоч гарно оповідав, не знав своєї теми. Він хотів говорити зі своєї власної фантазії, не обдумавши наперед; хоч зробив це зразу добре, згодом трохи розгубився, говорив багато, помішано й я досьогодні не знаю, що то було й яку ціль мала та розповідь. Була там і ватра, військо, і новацька постать, і якась чорна рука, і бій, і стріли, і все це було таки добре вимішане. Закінчилося це тим, що продовження буде на другий раз, значить, залишилося без кінця. Цього, на мою думку, не можна ніяк робити. Коли, братчику чи сестричко, хочеш говорити зі своєї власної фантазії, то це дуже гарно, але ти мусиш собі добре усвідомити, чи ти це можеш виконати без належної підготовки. Це не так легко! До таких речей треба мати трохи таланту й багато матеріалу з життя дітей. Коли хочете розповідати казку частинами, то найкраще таки взяти собі бодру книжку дитячого змісту, вибрати з неї відповідний розділ та переповісти його. Тоді не згубиться думка, буде зацікавлення, сенс і певне закінчення, що важко досягнути при власній лише фантазії.

Повернімся знову до нашого вогника. На зміну прийшла пісня. З новацькою піснею вона годилася темитикою й словами, але не цілком була по душі з мелодією, бо запозичена від іншого народу, а ми такий співочий нарід!? Потім пописувались гнізда своїми точками. Тут найболючіше місце, бо майже всі рої пописувались юнацькими й цілком невідповідними для дітей скечами. Може вони й викликали сміх серед новацтва, але чи це виховно, чи в новацькому стилі? Де є та наша черговість точок, пісні, самодіяльної гри, чи все те вже перестаріле й нецікаве? Чи може ми того не підготували, як треба було? Чи замало в нас літератури на ту тему? Ось приклад такого скеча. Не буду його переповідати, але зміст його був такий: один новак дуже добре виглядав і багато їв. Всі в рою змовилися, щоб він "тріс". Тоді його поховають. Треба відмітити, що братчик вложив трохи праці з новаками, бо й цю точку трохи прикрасили й ніби все відбулося в порядку. За кілька днів, вертаючися з обіду зустрічаю одного малого новака, що був учасником того вогника. Привіталися ми, а я його питаю: "Чи смакував тобі обід, Юрчику?" "О, так - відповідає мені - я так наївся, що мало не тріс". Я вже більше нічого його не питалася, бо добре знала, звідки походив його висказ. Коли він повторить таке в хаті, то напевно мама запитається, де він таке чув. Відповідь знана нам усім.

Другий скеч, на диво, здебільша в німецькій мові. Машерують вояки на вправи й хтось пчихнув. Провідник питається: хто? Нема відповіді. Тоді він стріляє першого і так продовжується гра, аж залишається останній. Він знова пчихає, а тоді провідник повертається й завдає йому те саме питання. Коли той признається, каже йому: "На здоров'я!". Діти ще замалі, щоб зрозуміти цей дотеп. Було там ще більше скечів, менше цікавих. Підсумовуючи все це разом, можна сказати, що переходимо до того самого типу ватер, які часто трапляються серед юнацтва, на яких уже зовсім затрачується почуття естетики, краси, гарної мови, гарного співу, доброї фантазії, інсценізації і т. д. Мені чомусь насувається думка, що коли б дати дітям заінсценізувати якусь одну гарну, смішну казку, вона випала б багато краще, ніж ми собі це можемо уявити. Стараймося використати дитячу фантазію, не біймося її. Може вина в тому у виховниках. Щораз то більше виявляється в юнацьких наших кругах брак естетичного смаку, брак почуття, як далеко можна йти в жартах, що можна показати, а що ні. У цій країні все можна робити, але й тут дбають про мистецтво й красу. Нам того не вільно ніяк забувати в праці серед новацтва.

Це про новаків. Але й у дівчаток ця справа не багато краща. Не була я там і не можу дуже багато про це сказати, але чула, що ювілейний вогник у таборі новачок був у більшості виповнений скечами й не був належно підготований. Я тут дуже далеко від того, щоб вимагати для вогників якоїсь дуже поважної атмосфери. Прошу мене зле не розуміти. Ясно, що вони мають бути життєрадісні, веселі, творчі, повні переживань, образкові і т. д., але при тому мусять бути задержаний певний рівень естеттики. Якщо ми переводимо новацький вогник, то хай він буде новацьким щодо змісту й теми.

Вогники мусять відбуватися в пору відповідну для новацтва. Не можемо продовжувати нашої програми так, щоб новацькі вогники кінчалися в 11:00 год. вечора. В цій годині він вже повинен продовжуватися новачкам у солодких снах. Тому, коли маємо на програмі дня вогник, робім його так, щоб в 9:00, а найдалше 9:30 год. діти могли йти спати. Найкраще почати вогник перед заходом сонця, а закінчити, коли вже смеркає. Для новацтва не треба аж цілком темного вечора; вони краще уявляють собі його в своїй фантазії. Й краще будуть усе бачити.

Під час вогника братчики повинні сидіти зі своїми роями й переживати все разом з ними. Вони мають також уважати на спокій і задержувати гарну й приємну атмосферу.

Вогник повинен бути запланований вчас, з повною програмою. Можна устійнити зміст вогника й роздати матеріяли сестричкам, або подати тему, щоб сестрички підшукали собі відповідні матеріяли. Сестричка чи братчик повинні знати програму й бачити свої точки ще перед вогником а не чекати на несподіванки.

Програма вогника повинна бути добре обдуманна, не довга і не нудна. В склад її можуть входити поважні речі, загадки, жарти, танки, спів, декламації, розповіді, а навіть відповідні гри.

Сірий Орел Орест

ПЕРША ДОПОМОГА В НОВАЦЬКИХ ПРОБАХ

Вимоги новацьких проб передбачають засвоєння новацтвом певного підставового матеріалу з ділянки першої допомоги. Тут подаю матеріал, що його можна використати для подання новакам того, що їм потрібно знати:

1. КОЛИ Й ЯКУ МОЖНА ПИТИ ВОДУ? Воду можна пити завжди з водопровідних рур /кранів/, а на прогулянці чи в таборі - з криниці /помпи/. Коли вживаємо води просто з джерела, то перед питтям треба її конечно переварити або очистити спеціальними хемічними таблетками за порадою й під наглядом братчика.
2. МАЛЕ СКАЛІЧЕННЯ. Наперед треба вимити собі руки водою з милом. Рану треба дезинфікувати протибактерійним плинном або порошком з аптечки /йодина, меркурохром, зефіран і т.п./. Тоді треба наложити на рану спеціальний стерильний плястер з аптечки /"бенд-ейд"/.
3. ПРОМОЧЕННЯ ЧЕРЕВИКІВ. Коли черевикі промокнуть, тоді не треба стояти на місці, але рухатися. Старатися якнайшвидше дістатися до місця, де можна змінити взуття. Зняти мокрі черевикі та шкарпітки й негайно вимочити ноги в гарячій воді. Витерти до сухого, убрати сухі шкарпітки й сухе взуття.
4. ПРОМОЧЕННЯ ОДЯГУ. Тут теж треба бути в постійному русі, поки не можна змінити одягу. Зняти весь мокрий одяг і попросити когось другого, щоб витер тіло до сухого /найкраще грубим шорстким рушником/, добре натираючи все тіло. Напитися гарячого чаю. Добре є на деякий час покластися до ліжка під грубе накривало, щоб солідно загітися.
5. КРОВОТЕЧА З НОСА. Дихати ротом. Ніс заткати щільно пальцями /стискаючи його з боків і так притискаючи бічні стінки носа до середини/. Добре є схилити голову й так держати кілька /5 - 10/ хвилин. Кровотеча зупиниться скоріше, якщо на верх носа й на карк приложити в ганчірці троха льоду, або бодай хустинку змочену в зимній воді.
6. ПУХИР НА НОЗІ. Не проколювати, ані не розрізувати його. Обмити ногу старанно водою з милом. Добре є намастити пухир дезинфекційним середником з аптечки. Приложити кусок стерильної газу з аптечки й забандажувати, або заліпити плястром. Вбрати грубу вовняну шкарпітку й вигідне взуття, щоб не тиснуло пухиря.
7. ПОПАРЕННЯ. Не встромляти попареної кінцівки в холодну воду, ані не обтирати її. На кусок стерильної газу наложити масти на попечення з аптечки, приложити до попареного місця й забандажувати, або заліпити плястром.

Матеріали з першої допомоги треба подавати новакам у відповідній, цікавій формі. Можна скласти до того відповідну розповідь, напр.: На прогулянці Зенко неухажно складав ніжик і скалічив собі

палець. Тому що це було недалеко помпи з водою, Ромко вмив собі руки водою з милом, вийняв з аптечки йодину... і т. д. Потім можна зробити самодіяльну гру - інсценізацію: Один новак буде Зенко, а другий буде Ромко й буде бандажувати Зенкові палець. В той спосіб новаци практично вчать першої допомоги.

КОПАНИЙ М'ЯЧ ДЛЯ НОВАКІВ

Чи доцільно грати з новачками копаного м'яча? Чи ця гра заохотить їх до точнішого відвідування сходин? Чи може зайти небезпека, що новаци на сходинах не робитимуть нічого іншого, як лише грати копаного м'яча? Досі копаний м'яч був виключений з новацької програми. Ось як висловлюються на цю тему члени Орлиного Коуга:

СІРИЙ ОРЕЛ СТЕПАН Ш. /Корнгольм, Англія/: Тут в Англії діти мають так багато футболу, що на мою думку це не є вказане в Пласті.

СІРИЙ ОРЕЛ ФІЛЬКО /Філадельфія, ЗДА/: Я є абсолютно проти копаного м'яча в пластовім таборі чи в Станицях. Братчики грали копаного одної неділі проти Булави юнаків /в Оселі Іст Четгем - Ред./ і по грі було 12 ранених по обох сторонах; таке може бути, коли дозволимо новачкам грати.

СІРИЙ ОРЕЛ НАДЯ /Нью Йорк, ЗДА/: На мою думку, копаний м'яч треба виключити з репертуару новаків як одноцілу гру. Натомість можна з гри копаного м'яча вибрати дещо цікавого і зробити окремі гри, як напр.: копнути м'яч у назначені ворота, один копає м'яч, а два інші на певній віддалі мають його зупинити.... Є в нас спортові клуби, що творять малі дружини. Я не маю нічого проти того, коли в тих дружинах будуть грати новаци, розуміється, за дозволом їхніх батьків.

СІРИЙ ОРЕЛ ТАРАС /Дітройт, ЗДА/: На мою думку, копаний м'яч не надається для дітей і як такий повинен бути виключений з новацької програми. Залишім цю гру для старших, в них фізична витривалість багато краще надається до цієї надто рухливої гри. Новацтво має свої рідні гри, які в таборі чи в Станиці виховники повинні включати в програми. Чим виправдаємо поранені ноги новаків?

СІРИЙ ОРЕЛ ЛЕОНІД /Клівленд, ЗДА/: Щодо спорту з копаним м'ячем, то я в основі проти тої гри, але тому що діти грають його й без нашої згоди, то краще вже хай буде під доглядом виховника. Ще важніша справа в тому, щоб робити так, щоб молодь трималася Пласту та ним інтересувалася. Копаний м'яч то є зараза, яку молодь любить і з болем серця треба ту заразу увести в організовані ряди. Я вже висловлював думку, що в основі я є рішуче проти копаного м'яча, але наглядно бачу, що поза нашими плечима новаци грають і будуть грати копаного. Чи не краще цю гру вести під доглядом братчиків? Над тим треба застановитися й знайти вихід.

СІРИЙ ОРЕЛ ДЕНИС /Менвил, ЗДА/: Відносно копаного м'яча, я радив би не вводити цього роду спорту в новацтві, бо новак є замало обмежений. Добре, щоб новаци грали копаного м'яча, але зле, що вони копають один одного. Щоб цьому запобігти, чи не можна б було поставити обом сторонам якийсь закон, правило, загрозу виключення з гри, або чи не можна в'яснити обом сторонам що: "не річ в тому, що виграли, але як виграли" /тобто чи чесно грали, без брутальности/.

СІРИЙ ОРЕСЛ ОРЕСТ /Колумбія, ЗДА/: Копаний м'яч був виключений з новацької програми не так з уваги на безпеку, як тому, що ця гра впливає негативно на фізичний розвиток дітей у новацькому віці. Це є факт і з тої причини я є за дальшим виключенням його з новацької програми.

СІРИЙ ОРЕЛ СТЕПАН К. /Нью Йорк, ЗДА/: На мою думку копаний м'яч не є для дітей, тому що новаци дуже скоро фізично мучаться. Після гри новаків тільки потрібно напитися зимної води або сісти на землю!? Копаний м'яч є так само грою сильнішого. Під цим я розумію, що старші новаци завжди відбирають м'яч від слабших. Вони пхаються, а часом і копають по кістках...

СІРИЙ ОРЕЛ АНАТОЛЬ /Дітройт, ЗДА/: ...думаю, що справа була добре поставлена дотепер: в новацтві заборонено. Поперше, гра є надто скомплікована для наших наймолодших, а подруге - і що є найважливіше - новаци можуть дуже легко скалічити ноги, чи навіть їх зломити. ...копаний м'яч має дуже негативну сторінку: "м'яч не є м'ячем, якщо нема сварки, крику, ну й очевидно бійки"...

СІРИЙ ОРЕЛ ВЛОДКО /Нью Йорк, ЗДА/: До копаного м'яча я маю застереження тільки з причин здоров'я; організм ще не достатньо розвинений. Буду думати над грами, подібними до копаного м'яча.

ПІДСУМКИ ДИСКУСІЇ: Як бачимо, ніодин з членів Орлиного Круга не висловився беззастережно, щоб копаний м'яч увести в новацьку виховну програму. Ці люди говорять багато зі свого досвіду в праці з новацими. Вони знають, що така жива гра, як копаний м'яч, є надто фізично виснажуюча для дитвори новацького віку. М'язи дитини ще недостатньо розвинені, малі, слабкі, вони швидко томляться. В цьому віці дитина переходить період фізичного росту, а часта участь у грах таких, як копаний м'яч, не помагає нормальному ходові фізичного розвитку. Зокрема вона має негативний вплив на легені, серце, м'язи й кості ніг. Тож не диво, що копаний м'яч як такий є виключений із новацької програми.

Деякі дискусанти висловили думки, що новаци й так гратимуть копаного поза Пластом, якщо не на сходинах, і що цей момент треба використати, щоб притягнути й удержати дітей у наших рядах. Треба одначе тямити, що коли щось діється поза Пластом, то за наслідки випадків Пластовий Провід ніяк не неситиме відповідальности. А який крик зчиниться у випадку ушкодження тіла підчас пластових занять? Треба отже притягати дітей, уживаючи того, що добре в цій грі, але залишаючи на боці всі відємні моменти. До розв'язки цього питання зовсім правильно підходить Сірий Орел Надя: створити гру, де було б те, що захоплює дітей у копаному м'ячі, але усунути брутальність та ті елементи, які для дітей шкідливі. Сірий Орел Влодко зголосив свою готовість опрацювати такі гри. Цей почин можна лише

гаряче привітати. А копаний м'яч як такий не має місця в новацькій виховній програмі!

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ

На всіх курсах для новацьких виховників завжди чуються нарікання на брак відповідної літератури, а зокрема матеріалів для оповідань.

Ці нарікання не зовсім слухні. Нарікають ті, хто не поставився придбати таку літературу. Правда, що на видання дитячої літератури взагалі не звертається належної уваги й видається книжок порівняно мало, але при добрій волі кожний з нас виховників може невеликими коштами придбати непогану збірку дитячої літератури й кожного року її доповнювати.

Мені без великих зусиль удалося скласти бібліотеку зпонад 500 книжечок різного змісту. Правда, є між ними видання дуже мізерні й по формі й по змісту, але є між ними дуже цінні й придатні для праці в новацтві.

Якщо наші діти, а зокрема, новаки мало читають українських книжок, то в тому винні й ми самі, бо на книжку мало звертаємо увагу, її не купуємо, її не показуємо дітям і не поручаємо купити. Такий власний приклад і заохота творити бібліотечки, від новецького віку, дадуть добрі жнива. Звичайно успіх буде крадий, якщо на цю тему будуть відповідні розмови й коли новацький виховник дасть приклад, буде мати свою бібліотечку й буде показувати її своїм новакам /-чкам/.

В одному з листів, що їх дістав я від дитячої письменниці Івонни Савицької, читаю про її біль і жаль до нас усіх. Вона пише, що її дитячі книжечки купують поляки і литовці, а найменше українці. І чи варта бути українською письменницею при такому відношенні.

Щоб прийти з поміччю й зменшити жаль чулого серця письменниці, я прохав її висилати мені по 5 примірників всіх її видань. Сам я перестав вчитися в Школі Українознавства але передав ті книжечки до дирекції школи. По місяцеві всі книжки були мені звернуті. Охочих купити не було.

Сумний факт, але правдивий.

Однак перейдемо до цілі, яку я намітив в цьому зверненні до новацьких виховників.

Я хочу звернути увагу на ряд книжечок, які є на книгарських полицках й на руках у письменниць /-ів/ і які варта придбати. Деякі з них видані у дуже малій кількості, а деякі видавництва вже перестали їх видавати. До таких належить Союз Українок Америки з осідком у Філадельфії. Він видав 16 дуже гарних і дешевих книжечок /по 50 центів/ укладу високо досвідченої виховниці, Марії Юркевич. Причин не знаю, але це дуже велика втрата й кривда для наших дітей. Може якраз СУА перестав видавати, бо покупців не було. І тут знову вина батьків, а почасти і нас, виховників.

Хай кожний з нас виховників прочитає список видань США і подивиться, чи він ті видання має. А вони повинні бути в кожного з нас. Ось вони:

"Весна",
 "Літо",
 "Зима",
 "Осінь",
 "Соняшні дні",
 "Листочки й платочки",
 "Золоте павутиння",
 "Срібна зірка",
 "Веселий струмок",
 "Проліски",
 "Золота бжілка",
 "Осіньне листя",
 "Сніжинки",
 "Шебетали пташечки",
 "Соняшний промінь",
 "Снігова баба".

Крім цих дібраних й гарних оповідань та віршиків з малюнками треба ще мати видання нашої редакторки новацького журналу "Готуйсь" - Лесі Храпливої. Між ними є твори для кожного віку дітей й молоді. Всі її видання нам відомі й знайдемо їх у всіх пластових публікаціях. Деякі з них цілком вичерпані, як "Ластівка" 1957р., "Іскри" 1955р., бо наклад був дуже малий.

В останніх місяцях появилася віршована казка "Ростикова казка" з барвними малюнками Ніни Мудрик-Мриц. Гарне видання з багатою фантазією та пригодами молодого хлопця на історичному підложі. Ватра цю книжку широко рекомендувати.

У Чикаго 1960 року вийшла на 92 сторінках гарна книжка Ганни Черінь: "Братік і сестричка". Добір віршів дуже надається для новацтва, тим більше, що там знайдемо й пластові вірші. Книжка з багатими малюнками.

Великою кривдою було б оминати гарні видання дитячих видань Івонни Савицької:

"Наша хатка",
 "Серце",
 "Золоті дзвіночки",
 "Незабудьки",
 "Три казочки",
 "Денник Ромця".

Всі видання більшого розміру, з малюнками та оздобами.

До того далеко неповного списку дитячої літератури треба не забувати придбати видання "Об'єднання працівників дитячої літератури" як:

"Михайлик",
 "Бабусині казка",
 "Бім-Бом",
 "Слава не поляже"

та всі видання "Дитячої Енциклопедії", яка виходить окремими книжечками, як "Україна земля моїх батьків".

Цін не подаємо. Ціна не грає ролі, коли треба мати добру книжку й мати під рукою потрібний матеріал для праці з новацтвом. Найбідніші можуть всі ці й інші книжки мати, а крім того подбати, щоб при кожній станиці, групі пл. молоді була пл. бібліотека.

Хай буде нам прикладом Пл. Група в Кентоні, - де так мало дітей й юнацтва, - створена гарна й достатня бібліотечка.

Про видання нашого Орлиного Круга вже й говорити не треба - це є нашим обов'язком все придбати й помагати в розпродажі, щоб більше і більше цих так важних нам книжок було в наших руках.

Сірий Орел Леонід

НОВАЦЬКІ ТАБОРИ В АВСТРАЛІЇ.

Час таборів кожного року: 22. грудня до 3. січня.

- а/ Сідней: 1952 /грудень/ "Цвіркунова Балка", кт. пл. сен. В. Турчик
 1953 "Опосумове гніздо", ст. пл. Р. Теодорович
 1954 "Під Південним Хрестом", пл. сен. А. Жуківський
 1955 "Мокрий Яр", пл. сен. Е. Козьолковська
 1956 "Гарячий Яр", пл. сен. Х. Зарицька
 1958 "Тарасівка", пл. сен. М. Свідерський і пл. сен. Н. Жуківська
 1959 "Юні Мазепинці", пл. сен. А. Жуківський
 1960 "Полонини", пл. сен. О. Якубовський
 1961 "Холодний Яр", пл. сен. М. Свідерський
 1962 ст. пл. Б. Базалицький
- б/ Бризбейн 1959 "Мазепинці", ст. пл. І. Кохановська
 1960 "Балка Сірого Лева", пл. сен. М. Свідерський
 1961 "Конотоп", ст. пл. Б. Білинський
- в/ Кенбера 1961 "Над Гарячим Бродом", пл. сен. А. Жуківський
- Крім того в 1957 р. в часі Ювілейної Пл. Зустрічі відбулися два крайові табори: новачок, пл. сен. О. Фітьо
 новаків, пл. сен. М. Свідерський
- На Ювілейній Пл. Зустрічі 1962 було знова два табори:
 новачок, пл. сен. Нуся Овчаренко, учасниць 90,
 новаків, пл. сен. Іван Дроботюк, учасників 82.

Для Рідного Краю.

На яблунях у саду іскрилася роса; вона котилася намистом по листках та й скапувала на билинки трав і у відкриті чашечки квіток. Був ранок. Сонце тількищо збудилось і радісно всміхалось землі на добридень.

Біля відкритого вікна в невеликій кімнаті сидів хлопець і задумано вдивлявся в простір, сизий від раннього туману. Вітрець пестив чорні кучері хлопця й дивувався: чому цей хлопчик такий задуманий? Про що він думає?

О, хлопець мав про що думати! Його коротке життя, бо йому тільки чотирнадцять років, було таке багате в незвичайні і дивні події.

Він так добре пам'ятав білу хатку на горбику, пахучий сад, срібlistий потічок і кучеряві верби над спокійним плесом ставка. Це ж було його рідне село, де так багато гарних, радісних днів прожив. Весною ходив з батьком у поле і слухав щебету соловейків. У літі гуляв у недалекому ліску та й грався в холодних водах потічка. Осінню визбирував у саді рум'яні яблука, а зимою сідав у стіп матері й слухав казок. Вона знала їх безліч і розказувала йому.

Аж ось прийшла війна і він бачив, як горіло село, вмирали люди й жах холодною долонею лягав на серце хлопчини. Тоді він залюбки перебував з матір'ю, бо біля неї знаходив спокій, почувався безпечно.

Одного дня, коли він прибіг до мами, її не було й хлопчина ніде не міг знайти її. Аж пізно ввечері прийшов додому батько й сказав йому, що мами вже не має, що дарма її шукати, бо мамине серце розірвала куля й вона пішла до Бога. Хлопчина ще довго хлипав на батькових грудях, а батько тихо пестив синову голівку.

Час минав. Занімів свист куль і гук гармат; в селі знов було тихо. Тоді до села прийшли якісь понурі й страшні люди. Вони говорили чужою мовою і погано лаялися. Хлопець не любив їх. Одного дня вони прийшли до хати й забрали батька. Тоді хлопець бачив його востаннє.

Хлопчина залишився сам, але не довго. Тітка забрала його до себе. Знов настали бої і гриміли гармати. Тоді тітка пов'язала клунки й разом з ним пішла в далекий світ, на чужину. Пішли вони з рідної землі, бо там прийшли вороги, що хотіли, щоб діти України забули рідну мову, щоб перестали любити рідний край і нарід та й щоб стали такими ж понурими й лихими, як вони самі. Ці люди не дозволяли навіть молитися Богу. Багато дітей помандрувало в чужину, щоб зберегти в серцях любов і вірність Україні, щоб навчитися жити й працювати для неї, щоб могли молитися Богу й просити в Нього щастя для рідної землі. Хлопець знав уже, що він українець і що Україна це його рідний край, який він повинен любити й для якого повинен працювати й жити. Ще батько наказував бути добрим і вірним сином її.

Хлопчик тямив батькові слова. На чужині в таборі переселенців учивсь пильно, читав багато, став пластуном і старався бути добрим і чесним.

Аж знов скоїлось лихо. Тітка захворіла і померла. Хлопчина залишився сам. Сердешний плакав і журився, але добрі люди не дали пропасти й незабаром він виїхав з гуртом сиріт, таких, як і він сам, до Америки. Знайшлись і тут добрі люди українці, які вже довгий час жили в Америці; вони взяли хлопця до себе й заопікувалися ним, як рідним сином. А хлопчина віддячився їм, як тільки міг.

Спочатку було йому важко. Чужий край, чужі люди, чужа мова; все було чуже й хлопець почувався самотнім. Він знав, що не сміє принести сорому рідній землі, що мусить бути пильним, чемним, і чесним, щоб ніхто з чужинців не подумав зле про нього і про Україну. Вчився завзято, а коли мав трохи вільного часу, виймав з полочки українські книжки, вивчав історію, географію рідної землі й це були його наймиліші хвилини.

Двері від кімнати відхилилися і хлопця покликано. Вже час. Ах справді! Це сьогодні кінець шкільного року. Будуть читати свідoctва в школі й роздавати нагороди за пильність. У школі сьогодні будуть не тільки діти, але й батьки. Його опікуни також підуть разом з ним у школу. Хлопчина тремтів: чи заслужив на нагороду, чи справді вдоволить учителя?

"Боже України," - шепнув - "поможи мені, прошу, не допусти, щоб я осоромив Рідний Край."

У шкільній світлиці шум, неначе у вулицю. Батьки й діти позасідали в лавках, ждуть на вчителя та й розмовляють. "Хто дістане першу нагороду?" "Хто був найпильніший?" Вгадують: "Може цей?" "А може той?" -

Хлопчик сидить у лавці та й усміхається до свого опікуна.

Нараз скригнули двері й у світлицю ввійшов учитель. Він весело всміхається, неначе заспокоює своїх хлопців: все в порядку, всі гарно вчилися.

Учитель прощає хлопців, дякує за пильність і бажає веселих ваканцій. Хлопці також дякують учителеві за труд; дякують і батьки за опіку над їхніми синами.

Аж ось учитель починає роздавати свідoctва й нагороди.

Цього року першу нагороду дістав хлопець з України. Радію, що маю в моїй класі такого пильного й чемного учня. Ходи сюди, хлопчино, дам тобі нагороду: дві новенькі книжки, одна - "Історія України", а друга - "Кобзар". Хлопець здивовано дивиться на них, а потім на вчителя. Цей усміхається:

"Не дивуйся, я даю тобі ці дві книжки, бо знаю, що вони дорожчі тобі за всі інші нагороди." -

Гримлять оплески, сипляться квіти. "Слава хлопцеві з України!" - лунають оклики і всі всміхаються. Опікуни радісно цілують високе, розумне чоло хлопчини.

В ясных очах хлопця з України тремтять сльози щастя. Він пригортає до грудей дві дорогі книжки й шепоче:

"Це для Тебе, мій Рідний Край! Для Тебе, Україно, трудитисяму, щоб знав світ, які ми українські діти!"

"ПАВЛУСЬ"

Павлусь їхав сам один кораблем до Америки. Його батьки згнули підчас війни від бомб. А в таборі в Німеччині жив Павлусь у батьків свого шкільного товариша Олька. Тепер їхав в Америку до незнаних людей, що обіцяли його годувати й одягати за те, що прибиратиме в них у великій крамниці. Павлусеві жаль було Ольжа та його батьків, жаль своїй школи і новацтва – але їхати мусів, бо всі їхали, тільки батьків Олька призначили до іншого транспорту. І лячно було Павлусеві, як то він сам житиме у чужому краю та в чужих людей, хоч по-англійськи він вмів вже говорити, бо навчився в школі. Тому сидів десь у самотньому кутику сумний та невеселий.

Одного дня так застало його на покладі кілька американських старшин.

- А ти куди, хлопче, їдеш?

- До Шікаго.

- Ти з батьками?

- Ні, сам.

- То певно їдеш до своєї рідні?

- Ні, в мене немає рідні. Іду до чужих людей.

- Бідний ти. Ось пожди, ми тоді якось допоможемо.

Старшини щось порадилися між собою та поскладали по срібному півдолярові і дали Павлусеві.

- Це будеш мати на початок нового життя в Америці! – сказали.

Павлусь подякував, та якось мов тепліше йому на серці стало, що таки ще хтось клопочеться ним.

А старшини розсілися на звозх корабельних лив, закурили папіроски та розмовляли, вже й не дивлячись на Павлуся. Вони почали говорити про різні народи, що їх бачили в таборах в Німеччині. Говорили про литовців, лотишів, естонців, поляків, москалів. Вкінці і про українців. Тут Павлусь насторожився, хос перед тим і не дуже цікавився їх розмовою. Один почав:

- Оці українці, це плем'я московського народу – вони таки найпоганіші з усіх. Я бачив їх у таборах. Вони дуже неохайні та не люблять працювати.

- О, я їх знаю – додав другий. В них ледве хто вмів читати, а нігде в їх таборах я не бачив школи.

- немає в них історії, ні славних людей, вони мабуть вмють бути слугами своїх сусідів... додав третій.

Хотів ще дальше говорити, та тут одним скоком Павлусь станув перед ними.

- Неправда, це все неправда – кричав він так, мов хотів перекричати морські хвилі. Я сам українець та знаю краще за вас! Українці – не московське плем'я, а великий окремий нарід, що мав своїх князів і полководців, поетів і вчених. І школи в нас були, і нарід наш, хоч бідний, але чистий і працюючий. І хоч нас вороги держали в своєму ярмі, ми ніколи не гнулися перед ними покійрно, а все змагали до волі! – А тут маєте свої гроші – і Павлусь кинув срібні монети під ноги старшинам – я не прийму ніякої допомоги від тих, що ображають мій край та нарід.

І швидко обернувся та хотів відійти, коли просто за собою побачив якогось старенького пана у витертому плащі.

- Славно, хлопче, славно! сказав він по-українськи та поклепав Павлуса по плечі.

- Добре ти їм сказав! Ти сам їдеш?

- Сам та до чужих людей.

- Так я буду тобі батьком, бо моя рідня померла вже давно. Будемо жити разом та я пішлю тебе в школу. Такий бравий хлопчина, як ти, не повинен пропадати марно!

Павлусь мовчки припав устами до руки старенького пана, а з очей котилися йому сльози радості.-

зо Амічісом

із "Оповідання для новачок"

ЯК РОМЧИК СТАВ ПЛАСТУНОМ.

Маленький Ромчик бавився на вулиці зі своїм собачкою - Бурком. Коли нараз - що це? Ідуть вулицею якісь хлопці, лиш трохи старші за Ромчика. - Та так гарно, рівненько всі йдуть трійками, та ще й так весело, так бадьоро співають. І одягнені всі однаково та ще з палицями великими всі. А один ще й сокирку та лопатку несе - а два останні казана великого... Здивувався Ромчик, вложив палець до ротика та так і стояв, поки ці всі хлопці не зникли за закрутом вулиці. Тоді то й Ромчик щось подумав-подумав, а далі як обернеться, як скочить, як побіжить просто себе! І не бачив він, що по дорозі трохи Буркові хвоста натолочив, що всі горобці у великому страху втікали із плотів, що мала Маруся аж розплакалася зі страху! Всі здивувалися дуже: куди ж це Ромчик так спішиться?

А Ромчик біг так швиденько до хати, прибіг, пригорнувся до мами, та й каже:

- Мамочко, я щопри бачив на вулиці, що там якісь хлопці так гарно всі разом ішли у лаві та співали, та ще всі однаково одягнені. Хто ж вони такі, мамочко!

А мама взяла Ромчика на коліна та стала розказувати. Все розказала йому: що ці хлопці зветься пластунами, що ходять все разом на прогулянки, що вміють все самі зробити, і вогонь розкласати, і страву зварити, і шатро побудувати, що самі на табори їздять, що вміють сліди в лісі читати, що все вміють кожному в потребі допомогти, що всі, як одна рідня живуть... І розказала мама, що пластуни все про найбільші дві правди пам'ятають, що завжди їх у серці носять: про Бога та про Україну.

Слухав Ромчик, слухав, а дплі каже:

- Мамочко, мамочко, я теж хочу бути пластуном. Позволь мені, ріднесенька, до пластунів пристати!

А мама погладила його по головці та й каже:

- Як трохи підростеш, Ромчику, сама тебе туди поведу. Та тепер ти ще маленький. Побудь ще дома, та все старайся так поступати, як це пластуни розлять.

І Ромчик лишився в хаті. Та спокою вже не мав. Все щось думає - міркує собі. І от одного ранку, коли мама пішла в місто, Ромчик тихенько викрався з хати та пішов собі - шукати пластунів, щоб його до свого гурта прийняли. Взяв зі собою сокирку з хати, взяв і сірників, ануж, думає, треба буде самому вогонь розвести?

Йде він, йде, - коли дивиться - стоїть дерево - яблуня, та вся в квіту. Та такому гарному рожевому... Коли приступає ближче,

та глянь - що ж це там рухається так! А то ціле дерево немов обліпили погані гусениці. Повзають по ньому, обгризають квіт, а така тьма, тьменна. Ов, подумав Ромчив - а то десь господар цього дерева буде журитися, як не матиме цього року яблук, коли гусениці все поїдять. Спробую я вилізти на це дерево та поскидати із нього гусениць. Мама ж казала, що пластун помагає другим у біді.

І поліз Ромчик на дерево. Бере гусеницю за гусеницею та скидає на землю. Радіє, що pomoже так господареві. Та ось - якимсь не обачно перекинувся, щоб доглянути ще одну на далекій галузці. Тай полетів униз! Летів, летів, поки не опинився на землі. І ще великого гудза набив собі на чолі. Хотів плакати, та подумав, що це пластунові не годиться. Закусив лиш зуби та пішов далі.

Іде він, іде, коли дивиться, пливе собі річка - бистра, вузьенька, тільки моста на ній немає. Був колись, бо ось ще стоять кілки по обох боках. Та мостик - видно повинь забрала. Побачив це Ромчик - та й чимскоріше метнувся до роботи. Думає - хоч маленьку кладочку поставлю, щоб люди могли туди проходити. На те ж я і пластуном хочу бути, щоб все самому вміти зробити. Знайшов він недалеко якусь дошку, пошукав у поблизькому лісі кілочків, і хоч нелегка це була праця, то все таки кладка така гарна, гарненька вийшла! Сховався Ромчик у куці та думає: Погляну, як то люди йтимуть моєю кладкою! Не довго довелось й ждати! Іде собі дорогою селянин та веде на торг свинку. Іде - ось вже ступає на кладку - а в Ромчика аж серце б'ється! Пройшов селянин щасливо та ось свинка стала на половині кладки та почала чогось то крутитися, то підскакувати, то ніби назад обертатися - досить, що кладка трісь! - та й заломилася. Пішов бідний Ромчик, та так жаль йому стало, що через погану свинку таки йому не вдалось людям допомогти!

Іде далі - аж там на куці гострої тернини сидить велика птиця. Сидить - та ловить то мушок, то метеликів, та все настромлює на кінці гострої тернини. Мучаться бідні мушки - аж в'ються з болю, а коли погинуть, тоді їх недобра птиця з'їдає. Побачив це Ромчик - та аж почервонів із гніву.

- Оце ти - каже - недобра птице, так знущаєшся над невинними комашками! Не знаєш ти, що я пластун, та що всяку кривду зараз каратиму!

Підкрався Ромчик тихесенько, замахнувся сокиркою, та вбив недобру птицю. А тоді почав здимати із кільців тернини комашок та метеликів. Та радів, як то вони бідні розпростовували свої крильця та летіли собі на волю. Радий був Ромчик, що зробив добре діло. Та тут і голод почав йому докучати.

- От - подумав він - спробую я по пластовому сам собі спекти вбиту птицю на обід. Знайшов він собі пачки, побудував кухню, розпалює огонь, та став пекти птицю на пачку, ніби на рожні. Та радів, що сам собі вже і їжу приготувати вміє. Та думає, до печені ще треба б і ягід назбирати, а тут недалеко в лісі такі гарні ростуть! Лишив він печеню, побіг до лісу та почав збирати суниці в свій капелюшок. Назбирав, повертається, - та, о горе! - його кухня розкидана, вогонь придужений, а його печеню ось - ось вже догризає великий собака. Та ще й гарчить грізно, мовляв: не приступай! Із жалю Ромчик аж суниці із капелюха розсипав. А тут голод все більше докучає.

Та що ж - думає, пластун витривалий! Не буду плакати! І пішов далі.

Йде, аж глядить - у садочку стоїть пасіка - вуликів з десять. А кругом них пильні бджілки так і бринять та мід із квіток збирають.

Думає Ромчик: - Такого я ще ніколи не бачив; ану підійду ближче до віконця та підгляну, як то бджілки у вулику живуть. Підступає тихенько, приглядається - а тут бджоли як не кинуться на нього - та кусають, кусають - то в личко, то в шию, то в руки. Бідний Ромчик тікав, що сили було, і не глядів перед себе, аж поки не попав у якусь калабаню при дорозі. Сів він бідний при шляху, та й плаче. Бо і голодний, і личко бджоли ціле покусали, що аж напухло, і мокрий, бо в калабаню впав. І ще й досі пластунів не стрінув.

Та нараз - хто це так бадьоро йде шляхом - трійка за трійкою? Глянь - це пластуни. Побачили вони Ромчика, обступили, та найстарший поміж ними /Ромчик опісля довідався, що це був друг курінний/ став питати, що це йому трапилось? І Ромчик все розказав: як то він пластунів вперше побачив, як йому про них мама розказала, як то він тайком із хати втік, як із яблуні стрімголов на землю впав, як свинка йому кладку поломала, як собака печеню з'їла, та як бджоли його покусали.... Та як в калабані скупався. Все розказав, а тоді друг курінник йому каже:

- Я бачу, Ромчику, що ти добрий хлопчик, та що ти вартий того, щоб тебе до Пласту, до новаків прийняти. А тому так багато невдач зазнав, що сам без дозволу мами у світ пішов. Та тепер ходи з нами до нашого табору, там тебе і помиемо і нагодуємо, а завтра ранком до мами відведемо. А тоді, як мама дозволить, тебе і до новаків запишемо...

Зрадив Ромчик, вже всі свої болі забув! Так і сталося, як попросив друг курінний, то мама вже й дозволила Ромчикові новаком стати, і сьогодні, знаєте, він вже розвим!!!

За "Світом Дитини" - Храплива Л.

із "Оповідання для новачок"

ЧОМУ ЖУРИВСЯ МАКСИМІВ БАТЬКО?

Максимко Лісовий - це малий білявий хлопець, з такими рум'янами на личку, як спасівське яблучко. Він чемний, ходить із сестричкою Орисею на прохід, уважає, щоб чого небудь не налякалася. Дідусеві приносить вуглика, щоб закурити люльку, а маму стільки разів виручає в хатній роботі, що годі за весь день і перелічити.

І серденько в нього добре. Він дуже не любить, як Петрусь Біган, ідучи до школи, штовхає у спину найменшого з усіх Леська. Заступає його і грізно супить брівки.

- Слухай, чого чіпляєшся його? Ти думаєш, що це таке велике діло набити от цього? А ну тільки поспробуй махнути кулачком Остапкові з четвертої лавки попри очі. Як вийдеш після цього без стуса-

нів, я подарую тобі три блискучі, зі свого старого плаща гузики. Хоч як дуже люблю я їх, але не пожалую.

На таке Петро тільки усміхнувся збентежено, і незаметно пішов у свій бік. Максимка знають на всій вулиці. Він не раз ділиться своїм сніданком з худеньким хлопчиком, що на перехресті вулиць продає часописи. Він подарував йому навіть свої рукавиці, спитавши дозволу матері, бо ніяк не міг дивитися на його закостенілі від морозу руки. Усі люблять Максимку, усі привітливо усміхаються, дивлячись на нього.

Та в Максимку є одна звичка, і, хоч гірко признаватися, таки доволі негарна. Ось подумайте: він любив водночас починати багато робіт і багато з них залишити нескінченими. У кімнаті, де він вчився, під його столом лежав дерев'яний візок, білілися кусочки паперу, з якого він колись думав зробити повітряного орла; а біля них шматки текстури на обкладинки до його книжок. А тимчасом Максимкові книжки нищилися, губили сторінки, бо Максимко зовсім забув про них. Саме задумував будувати кліточку на крилика, якого дістав від дядька. Цієї кліточки ніхто не бачив. Залишилися по ній тільки дощечки, та й ці Катря винесла до кухні. Це не було з лінощів. Максимко всією душею і гадками потону в іншому задумі. Він взявся робити для мами скриночку на нитки. Ото, подумав дехто, тішилася вона подарунком сина. Де ж там? Максимкова мама мусіла вдоволитися його обіцянкою. Оцим його безупинним:

- Мамочко, я зроблю це, я зможу таки, ану побачиш.

На цьому завжди і ставало. Максимко і не догадувався, як цим журилася батько, як сумувала мама. Вони частенько радилися:

- Що з нього виросте, як він житиме, коли не вчиться доводити своєї праці до кінця. Дивися, чи щось він хоч одне довів до кінця? - казав батька.

Мама зідхала і хитала головою:

- Так, так. Недобре це. Навіть вчитель казав мені, що не вдоволений з Максимку. У нього гарні і добрі задачі, але тільки до половини. Наприкінці вони недбайливі і писані так, що годі прочитати. Що нам з ним робити?

Що робити? Треба навчити його, що так, як він робить, це дуже погано - порадив батькао.

Ще цього самого дня мама показала Максимкові кошик, що він взявся був плести.

- Чому, ти синку, кинув його під стіл?

Максимко махнув рукою і неохоче скривився.

- Ай мамочко, що там кошик? Ти знаєш, що я тепер думаю? Змайструю тобі чудову полицку на квіти.

Мама лише зідхнула:

- Ой, синку, синку...

Другого дня батого взявся переглядати Максимкові зшинки. Довго хитав головою над деякими сторінками.

- Скажи мені, Максимку, чому ти такими кривульками пишеш при кінці кожної задачі?

Максимко був трохи збентежений, але вдавав бадьорого:

А що ж, татусю? Мені так нудно деколи писати і я спішуся, щоб скоріше.

А тим часом зближалися Максимкові іменини. Вони ніколи не проходили у нього без подарунків. Він знав це і почав наче знехочу:

— Ой, як дуже хотів би я мати такий наплечник, як у Юрка. Адже ти мамусю казала, що я поїду в літі в гори до тітки. Правда? Діждався Максимко іменин. Дістав прегарний клунок завитий у біленький папір, ще й перев'язаний шовковою стяжкою. Варто було б бачити, як швидко розв'язував його Максимко. Але після того, як подарунок найшовся в його руках, він осповів. Наплечника не було. Було тільки зеленкувате полотно, шматки шкіри і пряжки.

Максимко закліпав повіками.

— Татусю, що це?

— Нічого, з цього може бути колись наплечник, це залежить від мамусі, чи вона схоче його пошити. Почала вже трохи, але навкучило і вона кинула. Взятася до Орисиної суконочки.

Максимко був зовсім нещасливий.

— Якже так, татусю, і чому?

— Гм, це ти сам повинен знати. Так у тебе бачиш, кліточка не кліточка, лише дощечки. З поличкою те саме.

Максимкові прояснилося в голові. Він важко, гірко засоромився. Стояв і м'яв пальцями поли свої одежі. Батько взяв його за руку і притягнув до себе.

Так, так, синку, це нічого ще задумувати: задумаєш, то треба і зробити. Тоді з цього втіха і користь усім. А так, — бачиш, що з цього виходить? Що з такого хлопця батькам, товаришам, Україні? Вона такими тільки соромиться. Батьківщина наша любить роботящих дітей, що однаково пильно працюють у кожній роботі. Від початку до кінця. Але, правда, що ти на будуче поправишся?

Максимко не був у силі відповісти батькові. Йому було важко, гірко на дужі. Любив свою рідну землю, хотів стати добрим сином України, не журити її своєю недбалістю.

Мотря

Із "Записки Українського Пластуна", ч.: 5.

І. Франко

Р І П К А

/До інсценізації/

Був собі дід Андрушка, а в нього баба Марушка, а в баби донечка Мінка, а в дочки собачка Хвінка, а в собачки товаришка киця Варварка, а в киці вихованка мишка-Сіроманка.

Раз весною взяв дід лопату та мотику, скопав в городі грядку невелику, гною трохи наносив, грабельками підпушив, зробив пальцем дірку — та посадив ріпку.

Працював дідне марно, зійшла ріпка гарно. Щодень ішов дід в город, набравши води повен рот. Свою ріпку поливав. Їй до життя охоти додавав.

Росла дідова ріпка, росла. Зразу така, як мишка була, потім як кулак, а далі як два, а на кінці стала така, як дідова голова.

Тішиться дід, аж не знає, де стати.

- "Час, каже, нашу ріпку рвати!"

Пішов дід на город - гуп!, гуп! Узяв ріпку за зелений чуб, тягне руками, уперся ногами, мучився потім увесь день - а ріпка сидить в землі, як пеня.

Кличе дід бабу Марушку:

"Ходи, бабусю, не лежи, мені ріпку вирвати поможи!"

Пішли вони на город - гуп! гуп! Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за плече, тягнуть - аж піт тече. Смикає дід ріпку за гичку, баба діда за сорочку, працюють руками, упираються ногами, промучились цілий день, а ріпка сидить в землі, як пеня.

Кличе баба дочку Мінку:

"Ходи, доню, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!"

Пішли вони в город - гуп! гуп! Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, тягнуть руками, упираються ногами, промучились увесь день, а ріпка сидить в землі, як пеня.

Кличе дочка собачку Хвінку:

"Ходи, Хвіночко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!"

Пішли вони в город - гуп! - гуп! Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку - промучились увесь день, а ріпка сидить в землі як пеня.

Кличе собачка кицю Варварку:

"Ходи, Варворочко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!"

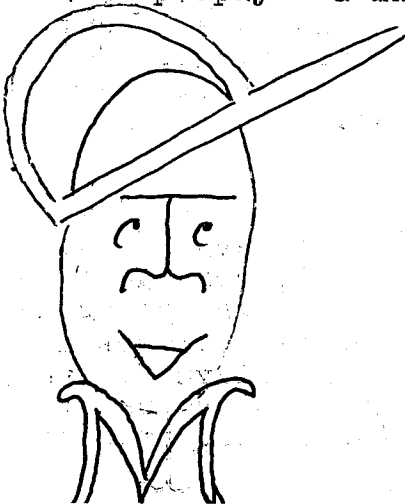
Пішли вони на город - гуп!, гуп! Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик. Тягнуть і руками, й зубами, упираються ногами. Промучились увесь день, а ріпка сидить в землі, як пеня.

Кличе кіця мишку - Сіроманку:

"Ходи, Сірочко, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!"

Пішли вони в город - гуп! гуп! Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик, мишка кицю за лапку, як потягли, так і покотились.

Упала ріпка на діда Андрушку, дід Андрушка на бабу Марушку, баба Марушка на дочку Мінку, дочка на собачку Хвінку, собачка на кицю Варварку - а мишка шусть у шпарку!

Загадка:

Летить - гуде
Сяде - мовчить
Хто його вб'є,
Свою кров проллє.
Чи знаєте, хто це є?
Ось його підпис

/демох/

Г Р И

Полювання на зайців.

До гри треба підшукати місця з природними сховками. Найкраще надасться на це терен порослий деревами й хащами. Визначаємо площу гри на чких 500 метр. квадр. На одному місці зарисовуємо невелике місце, залежно від кількості учасників гри; це "гніздо зайців". В гнізді знаходяться всі зайці. Ловець, /може ще бути двох помічників - якщо зайців багато/, стоять біля гнізда. На свисток всі зайці розбігаються і ховаються по хащах і сховках, але тільки на визначеній площі. По п'ятьох хвилинах два довгі свистки дають знак, що полювання почалося. Ловці з опасками на рамени виходять на полювання. Вишукують зайців по криївках. Коли ловець знайде зайця і рукою діткне його, заця стає ловцем, дістає опаску і бере участь дальше в грі як ловець. Зайці стараються дістатися з поворотом до свого гнізда; в гнізді не вільно зайця ловити. Коли вже всі зайці є в гнізді, або половлені, тоді починаємо гру знову, зі збільшеною кількістю ловців. Гру продовжуємо, аж доки не залишиться одн чи два зайці.

Добича.

На площі 50 рази 30 метрів, стають на проти себе дві однаково сильні групи грачів. Кожна група за своєю лінією. По середині площі рисуємо середущу лінію. На цій лінії у відступах уставляємо предмети. Можуть це бути: хустинки, або шапки, або черевики, чи щось інше. Предметів має бути половина кількості всіх грачів. На свисток обі групи біжать до середини і ловлять добичу. Один грач може зловити тільки один предмет. Група, яка добуде більше предметів, виграє. Можна теж грати на пункти. Тоді граємо умовлену кількість разів, а кожний добутий предмет числимо за один пункт. Побідником стає дружина, що здобуде більше пунктів.

Будова моста.

Дівчата стоять в колі парами одна проти другої і подають собі руки, творячи міст. Одна з дівчат бігає довкруги і вдаряє қотрусь пару. Вдарені розлучаються і біжать попід руки, кожна в іншому напрямку і стараються якнайскоріше добігти до свого місця. Ця, котра вдарила, стає на їхньому місці. Кота з дівчат добіжить скоріше, стає як міст, а остання починає гру наново.

Перегони.

Ця гра дає дуже багато можливостей і не вимагає багато підготовки. Засада всіх цих перегонів є слідуєча: дві, три або більше груп з однаковою кількістю дівчат, усталених в один ряд одна за одною. На свисток вибігають перші з кожної групи і біжать до цілі. Опісля вертаються до своєї групи і вдаряють слідуєчих, які перебігають цю саму віддаль і уставляються на кінці свого ряду. Так перебігають всі. Котра група скоріше покінчить біг, стає по-

бідником. Можна ввести різні відміни в цим перегонах. Наприклад: біг може бути назад, може бути скакання на одній нозі, чи біг на ногах і руках, жаб'ячими скоками і т. д. Можна теж ставляти різні перешкоди, як перескок через рів, чи через шнур, чи перелазити через тин, чи лавку, чи повзати попід щось і т. д. Кожний раз можуть бути інші перепони.

Тигр. /гра м'ячем/

Дівчата стоять у відкритому колі. Подають собі м'яч в різнім напрямку і в різний спосіб - можна качати по землі, кидати горою і т.д. Посередині бігає тигр і старається зловити м'яч. Коли зловить м'яч, тоді за тигра іде дівчина, яка послідня мала м'яч в руці.

Оборона замку.

Дівчата стають широким кругом навколо замку /3-5 палиць зложених в козел/. Дві дівчини стають по обох боках замку як його оборона. Решта дівчат старається розбити замок м'ячем. Оборонці відбивають м'яч, руками, ногами й цілим тілом. Хто перший розбив замок, іде на місце оборонця.

Змаг м'яча.

Дві рівні групи дівчат стоять по двох кінця визначеної площі. Кожна з дівчат має малий м'ячик. По середині площі стоїть великий м'яч. Дівчата ударами м'ячиків стараються докотити великий м'яч за границю свого противника. Коли котрійсь групі це вдасться, дістає один пункт, і гру починається наново. Виграє група, яка добуде більше пунктів в певному часі.

Лови на триніжних.

На визначеній площі бігають пари, які мають хустинкою прив'язані ноги. Кожна пара має трое ніг. Дві ноги поодиночі, а одну ногу з двох ніг до себе злучених. Двох ловців стоять на границі грища і м'ячем стараються збити триніжних. Поцілені мусять полжитися на землю. Гра продовжується, доки на площі не залишиться одна пара. Ця пара в слідуєчій грі стає ловцями

Шукаємо знаків.

Мала група дівчат іде означеною дорогою, яких 100-150 метрів. На цій дорозі залишає різні знаки що якийсь час. Напр.: відломить галузку на корчі /ми знаємо, що це свіже зломання/, зрушить з місця камінь, чи колоду /місце буде не заросле травою/. Роблять різні малі зміни. Це все залежить від їхньої фантазії. Всі ці зміни записують вони на картці паперу. Після 10 минут ідуть за ними другі і шукають цих змін та слідів. Вони скоро записують, які зміни вони запримітили. Накінці порівнюють з карток, які і скільки змін вони викрили і чи правильні

НА МІСТОЧКУ

f

ЧЕ-РЕЗ МІСТ ПЕ-РЕ-ЙТИ ТРЕ-БА НАМ, МА-ЛЯ-ТА, ЩОБ ГРИ-БІВ, ЩОБ ГРИ-БІВ
 ВЛІ-СІ НА-ЗБИ-РА-ТИ, НА МІ-СТОЧ-КУ ВОВ-ЧИК СГО-ЧИ-ВА-Є,
 НА МІ-СТО-ЧОК ДІ-ТОК НЕ-ПУ-СКА-Є.

РОЗЛИЛИСЯ ВОДИ.

приспів

РОЗ-ЛИ-ЛИ-СЯ ВО-ДИ НА ТРИ БРО-ДИ,
 ГЕЙ! ДІТИ-КВІ-ТИ, ВЕСНА КРАСНА, ЗІЛЛЯ ЗЕ-ЛЕ-НЕНЬ-КЕ
 ОДИН
 -НЕНЬ-КЕ. КУ-КУ, КУ-КУ, КУ-КУ, КУ-КУ.

А МИ ПРОСО СІЯЛИ

помірно

А МИ ПРО-СО СІ-Я-ЛИ, СІ-Я-ЛИ,
 ОЙ ДІД ЛА-ДО, СІ-Я-ЛИ СІ-Я-ЛИ

ГОЛУБ - ГОЛУБОЧОК

ХОДОЮ

ГО-ЛУБ ГО-ЛУ-БО-ЧОК СИ-ВІЙ БУР-КУ-НО-ЧОК
 ЧО-ПО СИ-ВІЙ ПО-ЛУБ, ВСТЕ-ПУ НЕ БУ-ВА СІЛ?
 ВСТЕПУ НЕ БУ-ВА-ВШ, ТРА-ВУ НЕ КО-ЛИ-ШЕШ?

А ми просо сіяли

/старий укр. хорівід/

А ми просо сіяли, сіяли,
 Ой, дід-ладо, сіяли, сіяли.
     А ми просо витопчем, витопчем,
     Ой, дід-ладо, витопчем, витопчем.
 Та чим же вам витоптатъ, витоптатъ,
 Ой, дід-ладо, витоптатъ, витоптатъ?
     А ми коні випустим, випустим,
     Ой, дід-ладо, випустим, випустим.
 А ми коні переймем, переймем,
 Ой, дід-ладо, переймем, переймем,
     Та чим же вам перейнятъ, перейнятъ,
     Ой, дід-ладо, перейнятъ, перейнятъ?
 Ми шовковим поводом, поводом,
 Ой, дід-ладо, поводом, поводом.
     А ми коні викупим, викупим,
     Ой, дід-ладо, викупим, викупим.
 Та чим же вам викупить, викупить,
 Ой! дід-ладо, викупить, викупить?
     А ми дамо сто рублів, сто рублів,
     Ой! дід-ладо, сто рублів, сто рублів.
 Не треба нам тисячі, тисячі,
 Ой! дід-ладо, тисячі, тисячі.
     А ми дамо дівчину, дівчину,
     Ой! дід-ладо, дівчину, дівчину.
 А ми дівчину візьмемо, візьмемо,
 Ой! дід-ладо, візьмемо, візьмемо.

Примітка: Ця пісня надається на своєрідний хорівід діалог - учасників поділити на дві групи, які зі собою "переспівуються". Дуже ефективно це вийшло на таборі в 1962р., де цю пісню розучили два сусідні табори новачок і новаків і при вогнику перевели хорівід діалог.

Л.

Голуб - голубочок

Голуб-голубочок, Сивий-буркуночок, Чого, сивий голуб, В степу не буваєш? В степу не буваєш, Траву не колишеш?	Рад би я лілати, Траву колихати. Буйний вітер віє, Крильця зламає. Дрібен дощик сіє, Очі заливає.
Як глянуло сонце У ясне віконце, Полинув буйненський За ліси, за гори, А дощик дрібненський, Аж за синєє море.	Голуб-голубочок, Сивий буркуночок До сонця піднявся, З сонечком зрівнявся, По степу літає, Травицю гойдає.

На місточку.

Музика: А. Філіпенка
Слова: Г. Бойка

Через міст перейти
Треба нам малятам,
Щоб грибів, щоб грибів
В лісі назбирати.
На місточку вовчик спочиває,
На місточок діток не пускає

- Заколю, заколю
Я тебе рогами,
Затопчу, затопчу,
Я тебе ногами!... -
Вдарив козлик вовчика рогами,
Покотився він у воду прямо.

Він гарчить, він гарчить,
Клацає зубами:
- Не пушу, не пушу,
Діток за грибами! -
Вийшов козлик з зеленого гаю,
Він сердито вовчику гукає:

Ми йдемо, ми йдемо,
Мостом через річку,
Несемо, несемо,
Козлику травичку.
Ой, спасибі, козлику рогатий,
що поміг нам вовчика прогнати.

Примітка: Цю пісню можна легко й гарно заінсценізувати при вогнику. "На місточку" - була улюбленою піснею новачок монреальської станиці на літнім таборі в літі 1962р.
Поручаю її всім сестричкам і братчикам.

Лебідка

Розлилися води.

Розлилися води на три броди.

Приспів: Гей! Діти-квіти, весна красна, зілля зелененьке.
Один: Ку-ку, ку-ку, ку-ку, ку-ку.

Що в першому броді зозуленька кує.

Приспів: Гей! і т.д.
Один: Ку-ку, і т.д.

Що в другому броді соловей шебече.

Приспів: Гей! і т. д.
Один: Тьох, тьох, ...

Що в третьому броді сопілонька грає.

Приспів: Гей! і т. д.
Один: Ду-ду, ду-ду, ...

Зозуленька кує, бо літечко чує.

Приспів: Гей! і т. д.
Один: Ку-ку, і т. д.

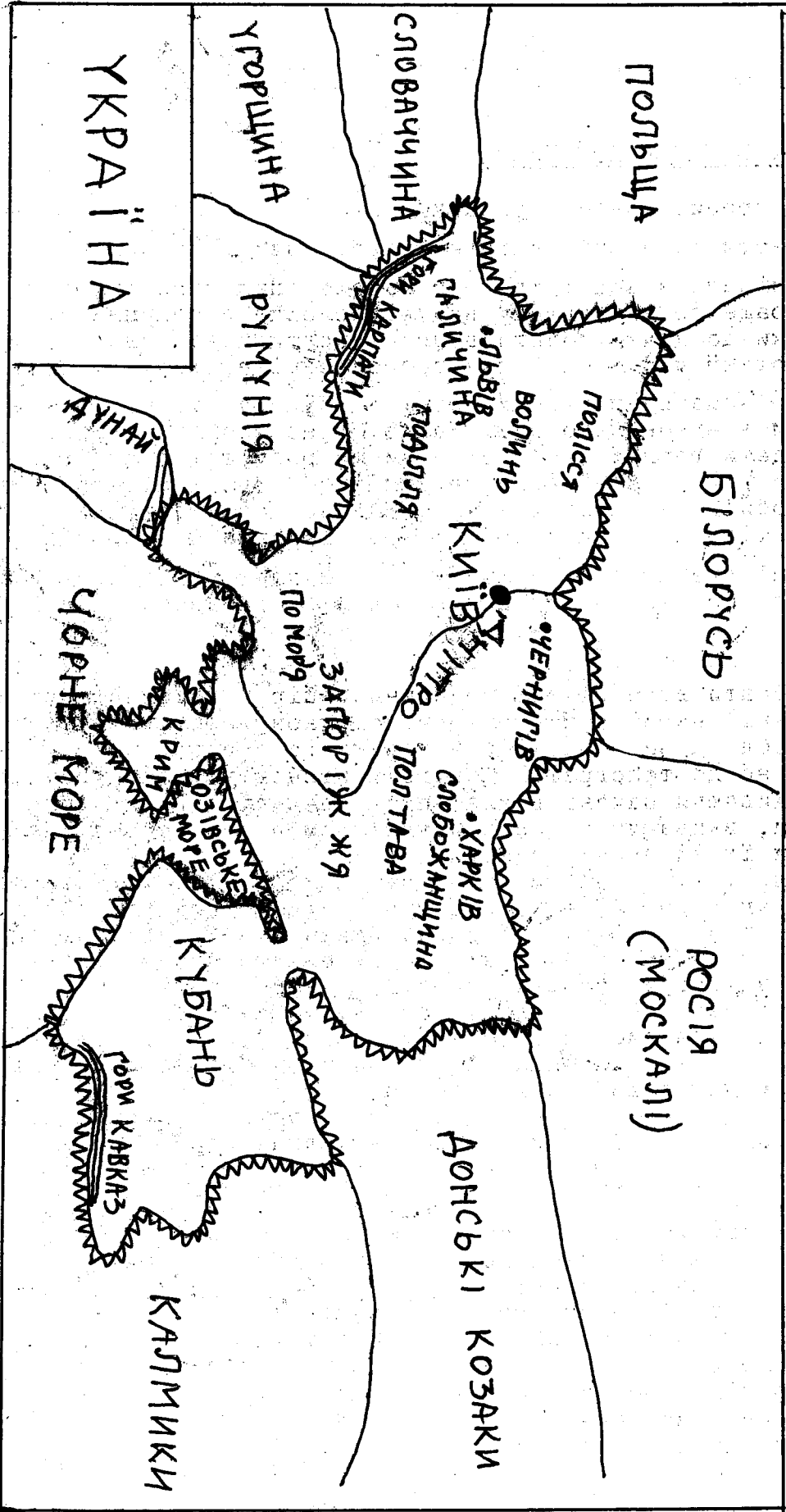
Соловей шебече, садки розвиває.

Приспів: Гей! і т. д.
Один: Тьох-тьох, і т. д.

Сопілонька грає на грання скликає.

Приспів: Гей! і т. д.
Один: Ду-ду, і т. д.

КАРТА УКРАЇНИ НА ЗЕМЛІ (В ТАБОРІ)

ГРАНИЦЬ УКРАЇНИ ЗАЗНАЧЕНІ КАМІНЯМИ АБО

- МОХОМ
- ПІСКОМ
- ТРАВЮ
- КУСНЯМИ МЕРТВИХ ПРУТІВ

ЯК ЗРОБИТИ КАРТУ СВІТУ НА ТАБОРІ НОВАЧОК.

I. КАРТА З ПАПЕРОВОЇ МАСИ.

Як зробити паперову масу?

1. Подерти газетний папір на довгі паски, приблизно 1 інч широкі.
2. Розмішати з водою клей до тапетування кімнати /вол пейпер пейст/ Це найкраще розмішувати у великій слоїку з накривкою, бо тоді треба тільки до мучки долити води, закрутити накривку та трясти слоїком короткий час. Клей сам добре розмішається.
3. Якщо нема спеціального клею в порошок, можна клей зварити, користуючись мукою й водою. Найкраще це робити ось так: до горнятка муки додати горнятко зимної води та розмішати, аж буде таке, як сметанка. Додати 4 горнятка кип'ячої води і мішати швидко. Це можна робити на гарячій кухні, але не допускати, щоб клей закипів. Він має тільки змінити краску - з білої на прозоро-білу.
4. Розмішувати чи заварювати тільки клей, скільки потрібно на один раз, бо при теплій погоді клей скоро кисне.

A. КАРТА ПЛОСКА:

Вибрати відповідної величини папір - твердий картон, або дошку, на якій нарисовані контури всіх континентів. Поверхню континентів обліплювати пасками з газетного паперу, мацаними в клей. Відповідно до топографії даного континенту зазначувати гори, доли, ріки, вживаючи мацані в клею паски паперу. Гори найкраще можна виконати, вживаючи на спід грудки пом'ятого, сухого паперу і покриваючи їх клейкими пасками.

Коли текстура м'яка, або для кращого ефекту можна всю поверхню покрити клеєним папером, а щойно потім робити рисунок і виводити рельєф. Щоб карта була гладка, викінчити її наліплюючи на цілу поверхню малі кусники газети, або теїного пакункового паперу /прикл. зі старих жовтих коверт/. Добре дбати, щоб всі кавалочки гарно і гладко приставали, якщо цього вимагає дона поверхня.

Коли маса висохне, можна малювати порошокваною, або плинною темперою, чи навіть емалією. Темперу добре покрити прозорим ляком - шеляком для тривалости.

При вживанні темпери добре перш усього покрити цілу карту білою фарбою, щоб кольори темпери виходили ясно і не всякали.

B. КАРТА - ЗЕМСЬКА КУЛЯ:

Пасками газетного паперу мацаними в клей обліплюємо великий, округлий надутий бальон до grubини бодай $1\frac{1}{4}$ інча. Коли ця паперова шкаралупа підсохне, робимо на ній рисунок, а відтак підносимо континенти і зазначаємо топографію так, як на плоскій карті.

Бальон, якщо потрібно, можна витягнути, але тоді треба подбати, щоб не заклеїти шнурка, яким він зав'язаний. Коли шкаралупа суха, розв'язуємо шнурок і випускаємо повітря, бальон виймаємо, а дірку заклеюємо папером.

Таку кулю можна прикріпити, обліплюючи папером, до дрючка зі

стояком, але більш ефективно, коли її повісити зі стелі на довгим, тонким шнурку, який прикріплюємо до шнурка зав'язання, або приклеюємо паперовою масою до бальона так, щоб "земна куля" оберталася. На великому бальоні легко буде зазначити країни. Також можна вживати м'ячів до купання, але їх трудно витягнути.

II. ПЛОСКА КАРТА СВІТУ З КАРТОНУ.

На спід закупити відповідної величини картон /твердий/, або вживати картон зі старої реклами /приходять часом в рамках/, або навіть роздобути великий незігнений бронзовий пакунковий картон. Континенти витинати з грубого /другого/, може кольорового картону. Надається до цього пакунковий папір /коррегіатед/, його легко тягти ножицями, або спеціальним паперовим ножиком, чи навіть гострим пластовим ножиком.

Малювати, якщо потрібно, темперою, а якщо треба, щоб кольори добре вийшли, ярко, то перш усього покрити болою фатбою.

III. ПЛОСКА КАРТА СВІТУ ЧИ КРАЇН З ПЛЯСТЕЛІНИ.

Думаю, що до цього не треба пояснень. Хочу тільки зазначити, що плястеліною виводимо тільки суші, а моря можна намалювати. Плястеліну також можна малювати. Коли рішаємося на таку мапу, треба подбати, щоб був дуже твердий картон, або відповідна дошка, навіть з рамками.

IV. ПЛОСКА КАРТА СВІТУ З ПІДРУЧНОГО МАТЕРІЯЛУ.

Починаємо спідним картоном і рисунком, а потім відповідно до підручного матеріялу: моря зазначаємо кусками скла чи фарбою, континенти мохом, гори камінчиками чи мушлями, міста корками зі содової води, скали також мушлями, або жолудями, ліси на зелено помальованими шишками і півшишками на патичках. Карта так виготовлена може бути дуже ефектовна і дешева, але нетривала.

V. КАРТА В ЗЕМЛІ.

Вибрати відповідне, затишне, але видне місце /наприклад, поміж маштами/, вирізати траву та зробити обриси суш. Цю мапу добре будувати "живим матеріялом", як: вирізаною травою /коли вона гарна/, мохом - суші, камінцями, піском, та патичками.

Воду зазначити кусками скла, або дзеркала, коли є, або виложити камінчиками, які можна помалювати тривалою фарбою.

Така карта може бути дуже велика; вона дає багато поля для зазначування цікавих місць. Її треба добре пильнувати і двічі в день поливати мох і траву, аж приймуться.

УМОВЛЕНІ ЗНАКИ:

Назви країн, міст, рік і т. д. мабуть найкраще написати тушом чи фарбою. Важливіші місцевості можна зазначувати паперовими припорцями, табори маленькими шатрами, осередки УПН силветками новачок в однострою з даного часу, як також росвими чи гніздовими прапорцями.

Силуети новачок в одностроях можна витинати у твердїм папері, малюючи все крім спіднички, яку витяти з окремого паперу, зложити у лійку зі стятим верхом.

На карті великих розмірів, або як декорацію на меншій. Можна виготовити малі моделі новачок з маси зі соли й крохмалю, а однострої помалювати водними фарбами.

Масу виготовляємо ось як:

1. Розмішати $3/4$ горнятка муки і горнятко соли з водою.
2. Варити у подвійнім баняку; простудити.
3. Місити, як тісто і вживати так, як плястеліну.

При плоскій карті, з чого вона не була б, можна залишити обвід і в нїм наліпити фотографії та щитики з інформаціями про різні зазначені місця. Сполучувати кольоровими нитками або стьожками. В щитиках можуть бути поміщені рисунки новачок, що ілюструють якусь подію з життя новачок у світі.

В "Майструванні" на сторінках 16 і 26 подані два способи роблення дерев з паперу. Спробуйте також використати до мапи з паперової маси підручні матеріяли подані під ІУ і У.

Вінніпег

ст. пл. Дарія Зельська

МОЗАЙКА ІЗ ЗВИЧАЙНИХ КАМІНЦІВ

Цікавим проєктом на новацькїм таборі є укладання мозаїки із звичайних плоских різнобарвних камінчиків, які так легко можна знайти всюди. Проєкт мозаїки цікавий ще тим, що цю працю може виконувати цілий рій, протягом 2 - 3 тижнів. Працю треба поділити на 4 схеми, а саме:

1. Збирання та сортування камінчиків.
2. Майстрування форм на цемент.
3. Рисування чи побільшування новацької чи іншої пластової емблеми.
4. Кінцеве мистецьке оформлення.

Потрібно лише закупити чистий цемент / 25 фунтів/ та чистий пісок, такий, як при будові вживається / 100 фунтів/. Також треба закупити спорошковані фарби /так звані "постер" - брати краски засадничі як: жовту, червону, синю, чорну, - інші барви можна одержати мішаючи їх, як напр.: жовта + червона = помаранчево, синя + жовта = зелена, зелена + червона = брунатна і т. д./.

Розглядаємо кожну схему праці, а саме:

1. Збирання та сортування камінчиків щодо їх барви є найпростішим ділом, навіть для найменших. Обмежуватися до 3 кольорів, білих, сірих /з різними голубими чи зеленими відтінками/ та брунатних /червоначі чи бронзово-жовті/. Кожний кольор повинен бути в осібній коробці / приблизно по 50 з кожного кольору/.

Новаки можуть бути поділені за "кольорами", одні збирають тільки білі, а інші лише другі краски. /Сортування щодо плоскості

чи краски, можна перевести і у дощевий день, коли інакші заняття неможливі/.

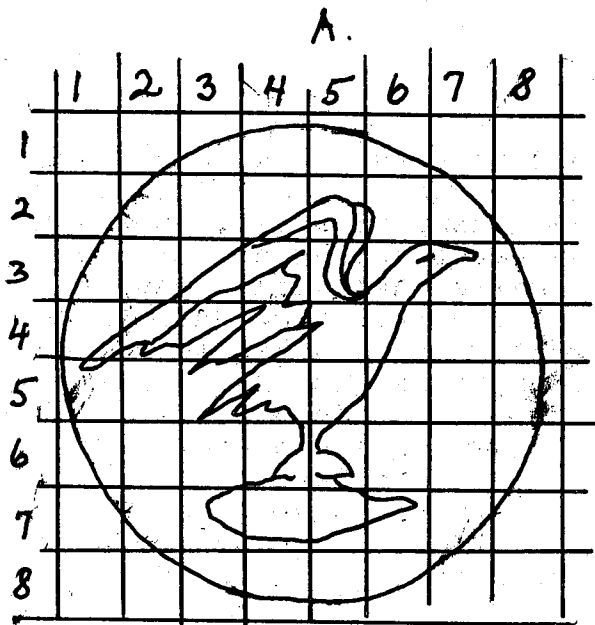
2. Майстрування форм на цемент. При майструванні форм, братчики, чи сестрички мусять подати новакам помічну руку. Форми мають бути виготовлені з дерев'яних дощок, одначе щільні та міцні, бо в них опісля вливається цемент. Якщо ці форми мають опісля служити за рамці, то їх вже заздалегідь можна старанніше викінчити. /Рами є побажані, щоб не покрити мозаїку при перевозі/. Рами виготовляти на заздалегідь вибрану емблему, як вона кругла, найкраще підготувати квадратову раму. Коробки з розсади чи квітів /які купується весною в огородників/ також можуть служити за форми, одначе вони дещо заглибоні і мозаїки будуть дуже тяжі для переносу. Наприклад: як підставкою є квадрат 18 x 18 інчів, стінки довкола повинні бути на 3 інчі, - 2 інчі зужитесь на мозаїку, один інч буде служити за рами /які по скінченню праці, обов'язково треба помалювати, беручи контрастовий колір. Наприклад: як мозаїка ясна, рами можуть бути темніші, і навпаки/.

3. Рисування чи побільшування новацької чи іншої пластової емблеми. Напевно на таборі знайдеться хоч одна "артистична душа" з даром до рисування, яка зможе "від руки" побільшити дану емблему на бронзовому пакуновому папері до до розміру форми на цемент. Наприклад: Новацьке орлятко побільшити до 18 інч. діаметру. /Новак не маючи на таборі циркля, може уживати кухонну посуду чи покрішку, щоб коло було рівне!/. Рогами не журитися, їх можна орнаментально виповнити камінчиками. Евентуально можна побільшити нижче подану емблему "новацького орлятка", це легше, ніж побільшувати з оригінальної фільцової емблеми.

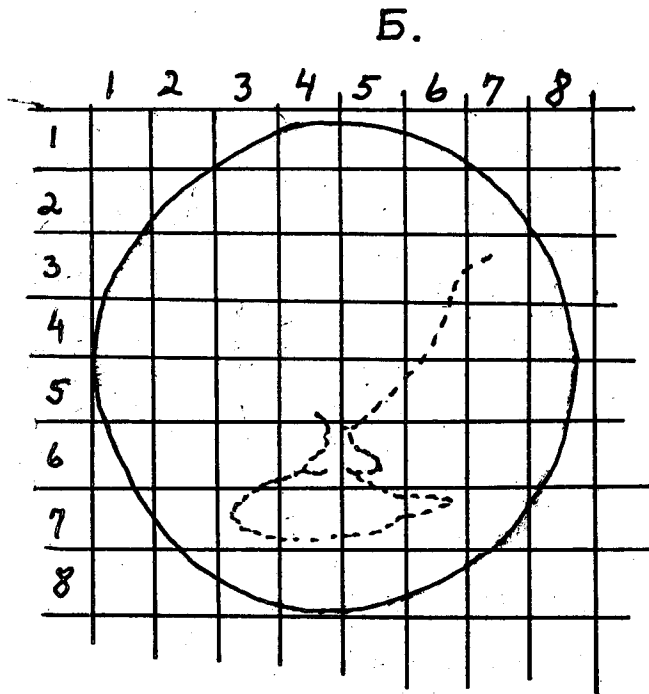

Одначе, якщо все присутні до рисовання не мають жодних здібностей, побільшити можна кожную емблему зовсім машинально при помочі краткової поділки.

Наприклад:

А. Це поділка на емблемі.

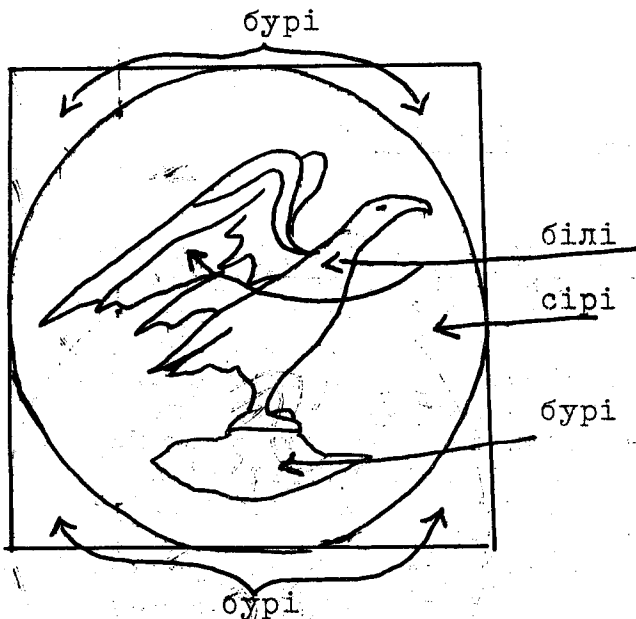
Б. На бронзовому папері зробити поділку, 1. кратка на рисунку А = Б кратці, яка є на $2 \frac{1}{4}$ інча завбільшки.

Тоді починати рисувати на пакунковому папері, дивлячись на віддалі ліній поміж кратками, як оце подано на рисунку Б., дивитися точно, то звичайно вдається з точним успіхом.

4. Кінцеве мистецьке оформлення. Передусім треба приготувати цемент, беручи пропорцію 2 : 6, $\frac{1}{2}$ горнятка цементу + 6 піску + води стільки, щоб зробити густоту "м'якого болота". Густоту цементу можна в малій кількості випробувати заздалегідь, як також і кількість цементу розробленого, що залежить від кількості форм та їх величини чи глибини. Одначе цемент, який уживається для підложжя та до спосення каменів, треба приготувати безпосередньо перед викладанням камінчиками. Вляти цемент у форми, закрити ціле дно на 1 інч, вигладити навіть ложкою, якщо відповіднішого приладдя нема. Тоді приложивши бронзовий пакунковий папір з побільшенням, гострим олівцем або ножиком відтиснути даний побільшений рисунок. Викладати камінчиками спершу одну площину, як ось:

- а/ орлятко білими камінчиками, підбираючи камінчики відповідно до даної форми.
- б/ Тло сірими камінчиками.
- в/ Лишні роги - кути біля кола знову бурими камінчиками.

Наприклад:

Звичайно поміж камінчиками є прогалини, їх треба заповнити цим способом: до чистого розробленого цементу /приблизно склянки цієї рідини/ додати спорошкованої фарби, відтінк кольору мусить бути сильний, при процесі сушення краска блідне. Цєю кольоровою масою заповняти ці прогалинки, як єсь наприклад:

1. поміж білими камінчиками на орлятку заповнити цементом, змішаним з жовтою фарбою,
2. тло - поміж сірими камінчиками - чорним цементом,
3. на кутах вилжених бурими камінчиками - помаранчевою чи іншою фарбою.

Краски можна довільно добирати, беручи до уваги, що цемент буде контрастом до камінців, а також що не буде

роздрібнювати загального проєкту емблеми.

Працювати можна "мистецьким ножом" або прямо дерев'яними плоскими патичками /з улюблених дітьми водяних ледів!/.

По скінченню всього обкрити цю мозаїку вогким рушником, як також побажаним є тримати цей вогкий рушник зверху хоч 1 1/2 до 2 днів. Як рушник висохне, знову його змочити, викрутити та обережно знову прикрити.

Після висушення цілковитого /5-6 днів/ форми можна стягнути /розбивши обережно стінки/, або потягнувши їх стилевою краскою, щоб служили за рамці.

Новачки зможуть опісля перевезти цю мозаїку до їхньої домівки та доказати іншим роєм свої осяги "мистецької", хоч імпровізованої мозаїки.

Адріяна Лисак

Примітка: Минулого року в Монреалі на таборі новачки і новачки зробили такі мозаїки - і примістили біля машту.

Лебідка

ГОЛОСИ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ:Ч И Д І Й С Н О   З А Д Л Я   П Р О Б ?

Чи дійсно пласто́ве новацтво іде в табори тільки тому, що там можуть скласти новацьку пробу? А якщо більшість новаків іде якраз тому, то чи це не вина самих виховників? Так широдармося в груди, всі братчики, чи не піддаємо ми ці думки новакам? Чи не є це найлегший спосіб їх заохотити до табору? Чи ми самі не класифікуємо успіху табору кількістю відбутих новацьких проб, мимо того, що частенько це є "фабрикація" в останніх днях табору. Пише один Сірий Орел: "... ми мали тільки два дні до підготовки проби, а батьки новака вимагали, щоб він за той час здав пробу..." Чи не забуваємо ми часом, що це є проба новака?

Висловлюються деякі братчики, що новаци ідуть до табору лише тому, щоб дістати відзначку. Значить, може бути інша відзначка, лише аби була відзначка. Іншими словами, якби ми мали відзначки 1 - 5 можливих новацьких таборів, то новаци теж поїхали б, бо хотіли б похвалитися, скільки то таборів відбув і скільки має відзнак на сорочці. Чи не так? Так само зрозумілим є те, що новак має щось з табору привезти й ми, очевидно, хочемо, щоб він щось привіз - як набути відзнаки на одностроку, так і певне знання, добрі прикмети, добрий приклад до наслідування і т. д.

Коли ми приймаємо 7-літнього новака до Пласту й держимо його в новацтві до 11 літ, то час його новакування є 4 роки. Якщо ми обмежимо набір до новацтва на час перед таборами й перед початком шкільного року, то пересічно новак мав би перед собою 4 табори. Першу новацьку пробу він повинен дістати за 8 місяців новакування, значить перед табором. У першому, або другому таборі він мав би стати юним орлям. Якщо так, то новак до двох років поскладає всі проби. А що далі?

Чи не повинні ми застановитися над іншою приманою для дітей у таборах? Коли дітей лише притягає добування новацьких ступенів, то чи не бракує чогось програмам наших таборів? Чи в дійсності ми реалізуємо ціль новацького табору? Чи даємо ми дитині це довготривале організоване дозвілля серед своїх ровесників і в своєму середовищі? Чи використовуємо ми це найбільше й найважливіше заняття, як виховний засіб серед новацтва? Я думаю, що ми віддаємося від цілі, коли боїмося перервати фабрикацію проб, бо новаци не поїдуть у табори. Яє іншої думки. Якщо ми будемо переводити новацькі табори згідно з їхньою ціллю та метою, то я більше як певна, що новацтво поїде. Ідім даліше - робім наші табори привілесом для тих, які хочуть брати участь у тій довготривалій грі. Поставмо вимоги, що їхати в табори можуть тільки ті новаци, які мають проби, які перейшли певний період новакування й уже можуть у тій грі брати участь. Вимагаймо, щоб в новацькі табори могли їхати лише ті діти, що вже через 3 чи 6 місяців беруть участь у новацьких сходинах, що вже навчилися в гурті жити, чесно бавитися і т. д. А для тих нових учасників, що щойно хочуть вступати в ряди новацтва, робім новацькі оселі. Тим розв'яжемо проблему тих дітей, що взагалі українською мовою не говорять. Прямуймо до якості наших таборів, а я певна, що учасники все будуть!

Чому новаци не хочуть їхати в табори? На мою думку, може найголовнішою причиною є літні вакації з батьками, де нема організованого дозвілля, де є доволі содової води, "бараболі" і всякої сваволі. Друге - це те, що наші табори стають нецікавими в загальному. Тим, що їдуть перший раз, важко зжитися з нашою програмою. Вони не розуміють і не знають ще життя в гурті. Ті найстарші й сталі таборовики вже знуджені тою самою системою, вони вже знають все наперед, знають, де можна свобідно гуляти та де можна бродити. Їм просто скучно. Зацікавити 7-літніх дітей багато легше, ніж 11-літніх, тому заняття й гри мусять бути зрізничковані. Це все веде до того, що мусить бути ступенювання таборів. Що я під тим розумію? - Наймолодший вік мусить за перший рік свого таборювання чогось доброго навчитися, напр. як удержати коло себе порядок, як умитися, вбратися і т. д. Отже це наука естетичного порядку, в світі казки. Друга фаза новакування - це вже один рік старші, що були в одному таборі, мають 2. новацьку пробу, вирости вже частинно зі світу казки, вже починають цікавитися чись реальнішим, своїм оточенням, життям звіряток, пташок і т. д. Вони вже навчилися в першому таборі найконецніших вимог особистого порядку, вони вже вчаться, як поводитися серед природи, як зарадити собі в разі небезпеки і т. д. Новацтво по 3. пробі має ще іншу фазу таборового життя. Вони вчаться пристосовуватися до життя природи, наслідувати прицьовині звірятка, знати про своє довкілля і т. д. Їхні заняття, розповіді, гри, співи і т. д. вже на вишому рівні. Такі таборові фази, поділ за віком і проби мали б заступити підготову й признання проб у таборі. Я певна, що той новак, який матиме відзначки з трьох новацьких таборів, буде ще більше гордитися, ніж той, що є орлям. Пробу все може йому признати братчик чи сестричка в Станиці, а до табору він мусить поїхати й успішно його відбути. Напевно тоді не будемо боятися, що новацтво не поїде на табори, як не буде проб.

Сестричка Аня

ЛИСТУВАННЯ

Я читала колись в "В.О.Р." про "камінчик рідного слова" вперше з успіхом застосований в Чикаго. Я спробувала перевести цю саму ідею роздаючи дітям відзначки у формі червоного серця на білому тлі і з надзвичайним успіхом....

...мені цікаво знати, чи в ЗДА практикується на новацьких дівочих таборах вишивання? Якщо ні, я радила б завести це як одну з форм ручних занять. Якщо є досить виховниць, які вчать, так, що діти не знуджуються, поки прийде їхня черга, щоб їм випороти зле зробленого хрестика - то вони беруться за вишивання з правдивим захопленням. Вони просто не дають сестричкам "дихати". Ходять з голкою і ниткою та з платком панамі і в кожному пору дня просять, щоб їм "закрутити" чи показати, як "їхати вгору і вниз". Аж смішно робиться... Нераз вже при сніданку прибігали.. і на те, що тепер не ручні роботи, а снідання і треба все гарно з'їсти приносили мишинки і казали: я вже всю кашу з'їла, молоко і хліб... Прошу,

сестричко, прошу показати... Не було ради. Стільки того "прошу" було, що годі було відмовити.

Головне при цьому: панама груба, де не мусять сліпати числячи нитки, легкий, приманливий але простий взір чорною і червоною краскою і терпеливість і ввічливість сестричок... і діти повертаються з двотижневого табору з вишитими подушечками на голки для своїх матерей. Крім того добре є, щоб сестрички мали на своїх ліжках вишивину подушку, на столику серветку, а над святим образочком вишиваний рушничок. Це дуже заохочує новачок, бо вони хочуть мати таке, як сестричка і тому пильно вчать вишивати.

Вінніпег, 1960

М. Шкільник

В И Ш К О Л И

ВИШКОЛИ ДЛЯ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ ТА ВИХОВНИЦЬ ВІДБУДУТЬСЯ ЦЬОГО РОКУ В ЧАСІ ВІД 22 - 29 ЧЕРВНЯ НА ПЛ. ОСЕЛЯХ ІСТ ЧЕРГЕМ, ТА "ДІБРОВІ".

А Д М І Н І С Т Р А Ц І Я має на складі слідуєчі видання:

Вогонь Орлиної Ради ч. 23,
 " " " ч. 24,
 " " " ч. 25,
 Чорноморець,
 Гри,
 Майстрування ч.: 2.

I. Що повинні знати новацькі виховники /-ці/:

Розплянування таборових занять - Сірий Орел Орест	3
Ідуть табори - Сестричка Аня	5
Виховна програма новацьких таборів - пл. сен. Іроїда Винницька	8
Пересилання привітів	11
Харчування в пл. таборах - - пл.сен. д-р О. Гаврилюк	11
Новацький вогник у теорії та в практиці - сестричка Аня	14
Перша допомога в новацьких пробах - Сірий Орел Орест	17
Копаний м'яч для новаків	18
Література для новацьких виховників - Сірий Орел Леонід	20
Новацькі табори в Австралії	22

II. Що розказувати новакам і новачкам:

Для Рідного Краю	23
Павлусь	25
Як ромчик став пластуном	26
Чому журився Максимів батько	28
Ріпка	30

III. Куток гор:

32

IV. Пісні:

Ноти	34
А ми просо сіяли	35
Голуб-голубочок	35
На місточку	36
Розлилися води	36

V. Майстрування:

Карта України на землі - Сірий Орел Денис	37
Як зробити карту світу на таборі новачок - ст. пл. Дарія Зельська	38
Мозаїка із звичайних камінців - Адріана Лисак	40

VI. Голоси новацьких Виховників:

Чи дійсно задля проб? - Сестричка Аня	44
---------------------------------------	----

VII. Листування.

45

чи краски, можна перевести і у дощевий день, коли інакші заняття неможливі/.

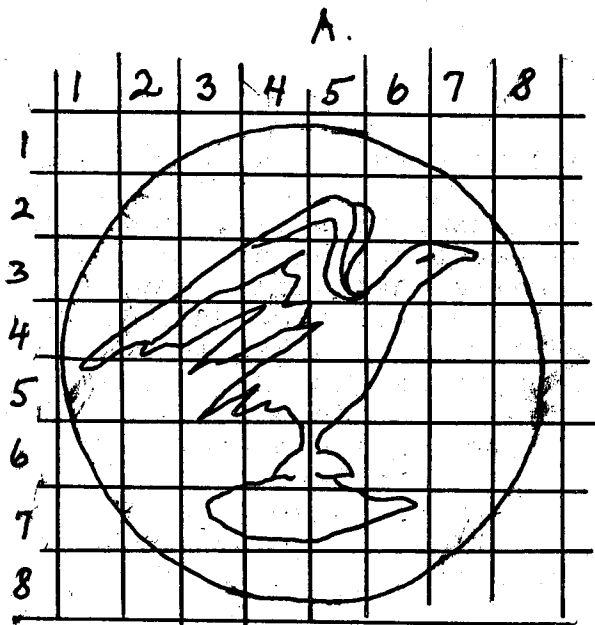
2. Майстрування форм на цемент. При майструванні форм, братчики, чи сестрички мусять подати новакам помічну руку. Форми мають бути виготовлені з дерев'яних дощок, одначе щільні та міцні, бо в них опісля вливається цемент. Якщо ці форми мають опісля служити за рамці, то їх вже заздалегідь можна старанніше викінчити. /Рами є побажані, щоб не покрити мозаїку при перевозі/. Рами виготовляти на заздалегідь вибрану емблему, як вона кругла, найкраще підготувати квадратову раму. Коробки з розсади чи квітів /які купується весною в огородників/ також можуть служити за форми, одначе вони дещо заглибоні і мозаїки будуть дуже тяжі для переносу. Наприклад: як підставкою є квадрат 18 x 18 інчів, стінки довкола повинні бути на 3 інчі, - 2 інчі зужитесь на мозаїку, один інч буде служити за рами /які по скінченню праці, обов'язково треба помалювати, беручи контрастний колір. Наприклад: як мозаїка ясна, рами можуть бути темніші, і навпаки/.

3. Рисування чи побільшування новацької чи іншої пластової емблеми. Напевно на таборі знайдеться хоч одна "артистична душа" з даром до рисування, яка зможе "від руки" побільшити дану емблему на бронзовому пакуновому папері до до розміру форми на цемент. Наприклад: Новацьке орлятко побільшити до 18 інч. діаметру. /Новак не маючи на таборі циркля, може уживати кухонну посуду чи покрішку, щоб коло було рівне!/. Рогами не журитися, їх можна орнаментально виповнити камінчиками. Евентуально можна побільшити нижче подану емблему "новацького орлятка", це легше, ніж побільшувати з оригінальної фільцової емблеми.

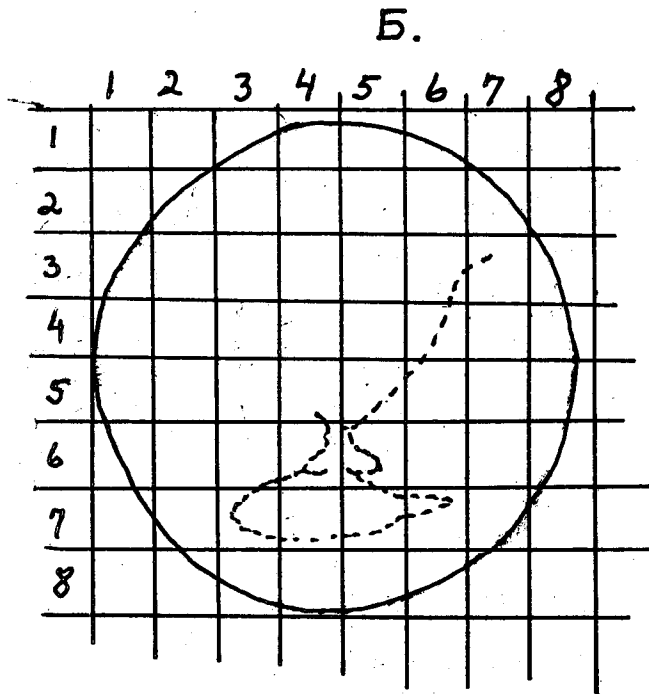

Одначе, якщо все присутні до рисовання не мають жодних здібностей, побільшити можна кожную емблему зовсім машинально при помочі краткової поділки.

Наприклад:

А. Це поділка на емблемі.

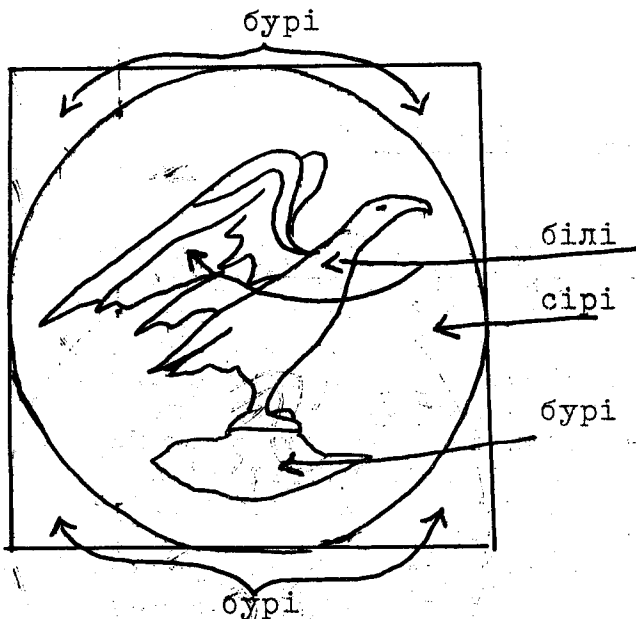
Б. На бронзовому папері зробити поділку, 1. кратка на рисунку А = Б кратці, яка є на $2 \frac{1}{4}$ інча завбільшки.

Тоді починати рисувати на пакунковому папері, дивлячись на віддалі ліній поміж кратками, як оце подано на рисунку Б., дивитися точно, то звичайно вдається з точним успіхом.

4. Кінцеве мистецьке оформлення. Передусім треба приготувати цемент, беручи пропорцію 2 : 6, $\frac{1}{2}$ горнятка цементу + 6 піску + води стільки, щоб зробити густоту "м'якого болота". Густоту цементу можна в малій кількості випробувати заздалегідь, як також і кількість цементу розробленого, що залежить від кількості форм та їх величини чи глибини. Одначе цемент, який уживається для підложжя та до спосення каменів, треба приготувати безпосередньо перед викладанням камінчиками. Вляти цемент у форми, закривши ціле дно на 1 інч, вигладити навіть ложкою, якщо відповіднішого приладдя нема. Тоді приложивши бронзовий пакунковий папір з побільшенням, гострим олівцем або ножиком відтиснути даний побільшений рисунок. Викладати камінчиками спершу одну площину, як ось:

- а/ орлятко білими камінчиками, підбираючи камінчики відповідно до даної форми.
- б/ Тло сірими камінчиками.
- в/ Лишні роги - кути біля кола знову бурими камінчиками.

Наприклад:

Звичайно поміж камінчиками є прогалини, їх треба заповнити цим способом: до чистого розробленого цементу /приблизно склянки цієї рідини/ додати спорошкованої фарби, відтінк кольору мусить бути сильний, при процесі сушення краска блідне. Цєю кольоровою масою заповняти ці прогалинки, як ось наприклад:

1. поміж білими камінчиками на орлятку заповнити цементом, змішаним з жовтою фарбою,
2. тло - поміж сірими камінчиками - чорним цементом,
3. на кутах вилжених бурими камінчиками - помаранчевою чи іншою фарбою.

Краски можна довільно добирати, беручи до уваги, що цемент буде контрастом до камінців, а також що не буде

роздрібнювати загального проєкту емблеми.

Працювати можна "мистецьким ножом" або прямо дерев'яними плоскими патичками /з улюблених дітьми водяних ледів!/.

По скінченню всього обкрити цю мозаїку вогким рушником, як також побажаним є тримати цей вогкий рушник зверху хоч 1 1/2 до 2 днів. Як рушник висохне, знову його змочити, викрутити та обережно знову прикрити.

Після висушення цілковитого /5-6 днів/ форми можна стягнути /розбивши обережно стінки/, або потягнувши їх стилевою краскою, щоб служили за рамці.

Новачки зможуть опісля перевезти цю мозаїку до їхньої домівки та доказати іншим роєм свої осяги "мистецької", хоч імпровізованої мозаїки.

Адріяна Лисак

Примітка: Минулого року в Монреалі на таборі новачки і новачки зробили такі мозаїки - і примістили біля машту.

Лебідка

ГОЛОСИ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ:Ч И Д І Й С Н О   З А Д Л Я   П Р О Б ?

Чи дійсно пласто́ве новацтво іде в табори тільки тому, що там можуть скласти новацьку пробу? А якщо більшість новаків іде якраз тому, то чи це не вина самих виховників? Так широдармося в груди, всі братчики, чи не піддаємо ми ці думки новакам? Чи не є це найлегший спосіб їх заохотити до табору? Чи ми самі не класифікуємо успіху табору кількістю відбутих новацьких проб, мимо того, що частенько це є "фабрикація" в останніх днях табору. Пише один Сірий Орел: "... ми мали тільки два дні до підготовки проби, а батьки новака вимагали, щоб він за той час здав пробу..." Чи не забуваємо ми часом, що це є проба новака?

Висловлюються деякі братчики, що новаци ідуть до табору лише тому, щоб дістати відзначку. Значить, може бути інша відзначка, лише аби була відзначка. Іншими словами, якби ми мали відзначки 1 - 5 можливих новацьких таборів, то новаци теж поїхали б, бо хотіли б похвалитися, скільки то таборів відбув і скільки має відзнак на сорочці. Чи не так? Так само зрозумілим є те, що новак має щось з табору привезти й ми, очевидно, хочемо, щоб він щось привіз - як набути відзнаки на одностроку, так і певне знання, добрі прикмети, добрий приклад до наслідування і т. д.

Коли ми приймаємо 7-літнього новака до Пласту й держимо його в новацтві до 11 літ, то час його новакування є 4 роки. Якщо ми обмежимо набір до новацтва на час перед таборами й перед початком шкільного року, то пересічно новак мав би перед собою 4 табори. Першу новацьку пробу він повинен дістати за 8 місяців новакування, значить перед табором. У першому, або другому таборі він мав би стати юним орлям. Якщо так, то новак до двох років поскладає всі проби. А що далі?

Чи не повинні ми застановитися над іншою приманою для дітей у таборах? Коли дітей лише притягає добування новацьких ступенів, то чи не бракує чогось програмам наших таборів? Чи в дійсності ми реалізуємо ціль новацького табору? Чи даємо ми дитині це довготривале організоване дозвілля серед своїх ровесників і в своєму середовищі? Чи використовуємо ми це найбільше й найважливіше заняття, як виховний засіб серед новацтва? Я думаю, що ми віддаляємося від цілі, коли боїмося перервати фабрикацію проб, бо новаци не поїдуть у табори. Яє іншої думки. Якщо ми будемо переводити новацькі табори згідно з їхньою ціллю та метою, то я більше як певна, що новацтво поїде. Ідім даліше - робім наші табори привілесом для тих, які хочуть брати участь у тій довготривалій грі. Поставмо вимоги, що їхати в табори можуть тільки ті новаци, які мають проби, які перейшли певний період новакування й уже можуть у тій грі брати участь. Вимагаймо, щоб в новацькі табори могли їхати лише ті діти, що вже через 3 чи 6 місяців беруть участь у новацьких сходинах, що вже навчилися в гурті жити, чесно бавитися і т. д. А для тих нових учасників, що щойно хочуть вступати в ряди новацтва, робім новацькі оселі. Тим розв'яжемо проблему тих дітей, що взагалі українською мовою не говорять. Прямуймо до якості наших таборів, а я певна, що учасники все будуть!

Чому новаци не хочуть їхати в табори? На мою думку, може найголовнішою причиною є літні вакації з батьками, де нема організованого дозвілля, де є доволі содової води, "бараболі" і всякої сваволі. Друге - це те, що наші табори стають нецікавими в загальному. Тим, що їдуть перший раз, важко зжитися з нашою програмою. Вони не розуміють і не знають ще життя в гурті. Ті найстарші й сталі таборовики вже знуджені тою самою системою, вони вже знають все наперед, знають, де можна свобідно гуляти та де можна бродити. Їм просто скучно. Зацікавити 7-літніх дітей багато легше, ніж 11-літніх, тому заняття й гри мусять бути зрізничковані. Це все веде до того, що мусить бути ступенювання таборів. Що я під тим розумію? - Наймолодший вік мусить за перший рік свого таборювання чогось доброго навчитися, напр. як удержати коло себе порядок, як умитися, вбратися і т. д. Отже це наука естетичного порядку, в світі казки. Друга фаза новакування - це вже один рік старші, що були в одному таборі, мають 2. новацьку пробу, вирости вже частинно зі світу казки, вже починають цікавитися чись реальнішим, своїм оточенням, життям звіряток, пташок і т. д. Вони вже навчилися в першому таборі найконецніших вимог особистого порядку, вони вже вчаться, як поводитися серед природи, як зарадити собі в разі небезпеки і т. д. Новацтво по 3. пробі має ще іншу фазу таборового життя. Вони вчаться пристосовуватися до життя природи, наслідувати прицьовині звірятка, знати про своє довкілля і т. д. Їхні заняття, розповіді, гри, співи і т. д. вже на вищому рівні. Такі таборові фази, поділ за віком і проби мали б заступити підготову й признання проб у таборі. Я певна, що той новак, який матиме відзначки з трьох новацьких таборів, буде ще більше гордитися, ніж той, що є орлям. Пробу все може йому признати братчик чи сестричка в Станиці, а до табору він мусить поїхати й успішно його відбути. Напевно тоді не будемо боятися, що новацтво не поїде на табори, як не буде проб.

Сестричка Аня

ЛИСТУВАННЯ

Я читала колись в "В.О.Р." про "камінчик рідного слова" вперше з успіхом застосований в Чикаго. Я спробувала перевести цю саму ідею роздаючи дітям відзначки у формі червоного серця на білому тлі і з надзвичайним успіхом....

...мені цікаво знати, чи в ЗДА практикується на новацьких дівочих таборах вишивання? Якщо ні, я радила б завести це як одну з форм ручних занять. Якщо є досить виховниць, які вчать, так, що діти не знуджуються, поки прийде їхня черга, щоб їм випороти зле зробленого хрестика - то вони беруться за вишивання з правдивим захопленням. Вони просто не дають сестричкам "дихати". Ходять з голкою і ниткою та з платком панамі і в кожному пору дня просять, щоб їм "закрутити" чи показати, як "їхати вгору і вниз". Аж смішно робиться... Нераз вже при сніданку прибігали.. і на те, що тепер не ручні роботи, а снідання і треба все гарно з'їсти приносили мишинки і казали: я вже всю кашу з'їла, молоко і хліб... Прошу,

сестричко, прошу показати... Не було ради. Стільки того "прошу" було, що годі було відмовити.

Головне при цьому: панама груба, де не мусять сліпати числячи нитки, легкий, приманливий але простий взір чорною і червоною краскою і терпеливість і ввічливість сестричок... і діти повертаються з двотижневого табору з вишитими подушечками на голки для своїх матерей. Крім того добре є, щоб сестрички мали на своїх ліжках вишивину подушку, на столику серветку, а над святим образочком вишиваний рушничок. Це дуже заохочує новачок, бо вони хочуть мати таке, як сестричка і тому пильно вчать вишивати.

Вінніпег, 1960

М. Шкільник

В И Ш К О Л И

ВИШКОЛИ ДЛЯ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ ТА ВИХОВНИЦЬ ВІДБУДУТЬСЯ ЦЬОГО РОКУ В ЧАСІ ВІД 22 - 29 ЧЕРВНЯ НА ПЛ. ОСЕЛЯХ ІСТ ЧЕРГЕМ, ТА "ДІБРОВІ".

А Д М І Н І С Т Р А Ц І Я має на складі слідуочі видання:

Вогонь Орлиної Ради ч. 23,
 " " " ч. 24,
 " " " ч. 25,
 Чорноморець,
 Гри,
 Майстрування ч.: 2.

I. Що повинні знати новацькі виховники /-ці/:

Розплянування таборових занять - Сірий Орел Орест	3
Ідуть табори - Сестричка Аня	5
Виховна програма новацьких таборів - пл. сен. Іроїда Винницька	8
Пересилання привітів	11
Харчування в пл. таборах - - пл.сен. д-р О. Гаврилюк	11
Новацький вогник у теорії та в практиці - сестричка Аня	14
Перша допомога в новацьких пробах - Сірий Орел Орест	17
Копаний м'яч для новаків	18
Література для новацьких виховників - Сірий Орел Леонід	20
Новацькі табори в Австралії	22

II. Що розказувати новакам і новачкам:

Для Рідного Краю	23
Павлусь	25
Як ромчик став пластуном	26
Чому журився Максимів батько	28
Ріпка	30

III. Куток гор:

32

IV. Пісні:

Ноти	34
А ми просо сіяли	35
Голуб-голубочок	35
На місточку	36
Розлилися води	36

V. Майстрування:

Карта України на землі - Сірий Орел Денис	37
Як зробити карту світу на таборі новачок - ст. пл. Дарія Зельська	38
Мозаїка із звичайних камінців - Адріана Лисак	40

VI. Голоси новацьких Виховників:

Чи дійсно задля проб? - Сестричка Аня	44
---------------------------------------	----

VII. Листування.

45